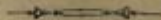

NÁVUK VOGRSZKOGA JEZIKA.

ZA ZACSÉTNIKE.

PISZAO JE:

AGUSTICH IMRE.

BUDAPEST, 1876.

82024

82024

31. XII. 1947 / 14903

E vend-magyar nyelvtant Szabó Imre szombathelyi megyés püspök ur ő méltósága a hatósága alatt álló vendajku-iskolákban használandó tankönyvül el fogadta. A könyv kiadását püspök ur ő méltósága saját költségén eszközölte.

(Az utánnyomatási jog fenntartatik.)

PRVI TÁO.

I.

Od glászi i litere.

Szkój nasztáne gucs?

Gucs nasztáne z-glászi. Ete glászi je mogcsno doliszpiszati i toga doliszpisanoga glásza kèp sze imenüva za litero.

Keliko liter má vogrszkijezik?

Má dévettreszeti naszledüvajúcsih liter: a, á, b, c, cs, d, e, é, é, f, g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m, n, ny, o, ó, ő, ő, p, r, s, sz, t, ty, u, ú, ü, ü, v, z, zs.

Kelkoféle szo vogrszke litere na glászi gledôcs?

Vogrszke litere na glászi gledôcs szo dvôjeféle: glasznícke, steri sze morejo brezi pomôcsi drüge litere zgovárjati, kakti: a, á, e, é, é, i, í, o, ó, ő, ő, u, ú, ü, ü. — V küpglasznícke, steri sze brezi pomôcsi glasznikov nemrejo zgovárjati, kakti: b, c, cs, d, f, g, gy, h, j, k, l, ly, m, n, ny, p, r, s, sz, t, ty, v, z, zs.

Kak sze razločsávajo glasznicke?

Razločsávajo sze glasznicke po zgovárjanyi:

1. Na krátke, kak: **a, e, é, í, o, ö, u, ü.**

2. Na duge, kak: **á, é, í, ó, ő, ú, ü.**

Na glász gledôcs sze razločsávajo:

1. Na globoko-ali kusztoglászne, kak; **a, á, u, ú.**

2. Na viziko-ali ténkoglászne, kak: **e, ö, ő, ü, ú.**

3. Na szrédnye-ali osztroglászne, kak: **í, é.**

Kak sze razločsávajo vküpglasznicke?

Vküpglasznicke sze razločsávajo:

1. Szamosni, kak: **b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v, z.**

2. Vküpdjáni, kak: **gy, ly, ny, ty, es, sz, zs.**

Kákse litere escse naprêprihájajo vu vogrszkomjeziki?

Vu vogrszkomjeziki escse naprêprihájajo ptühinszke litere, stere vu ptühinszkoj rêcsi, ali vu sztári rodovinszki iménaj sze nûcajo.

Vu ptühinszkoj recsi

s sze tak glászi, kak **SZ**: *Solon, servus*;

e pred glasznikom sze tak glászi, kak **k**: *Clemens, Columbus*; pred ovimi drügi glaszniki sze tak glászi, kak **e**: *Cicero*;

t csi pred i literov sztoji i csi tò eden drügi glasznik naszledüje, sze tak glászi, kak **e**: *Horatius*;

- q** tak, kak **kv**: *Quintilius* ;
x tak, kak **ksz**: *Xerxes* ;
y tak, kak **i** ali **j**: *gymnasium*, *Yucatan* ;
ch tak, kak **k** ali kak **es**: *chorus*, *Forgách* ;
ph tak, kak **f**: *phosphor* ;
ae tak, kak **e**: *aether* ;
oe tak, kak **ö**: *Croezus*.

II.

Od szillab i öd rêcsi.

Ka je szillaba?

Szillaba je eden ali vecs glászov vküp, csi eto nikaj ne znamenüje i szamo z-ednim vüszt odpiranyem sze zgovárja, denem példo: *a-*, *bá-*, *ker-i* tak vecs.

Vu vszákoj szillabi more eden glasznik bidti, steri ali jedino sztoji, ali je z-ednim ali je k-vecs vküpglasznikom prikapcsen.

Ka je rêcs?

Rêcs je z-edne ali vecs szillabih sztojécse vöpovédanye káksega dugoványa, dp. *ö*, *ég*, *ház*, *alma*, *ember*.

Keliko glasznikov jeszte vu rêcsi, rávno toliko je vu nyê szillab. Potom je rêcs: **edne-** **kotrige**, **dvê-** **kotrig**, **tri-** **kotrig** i tak vecs.

Kakda sze moro z-vecs szillab sztojécse recsi na szillabe razdeliti?

Z-vecs szillab sztojécse recsi tak trbê na szillabe razlôcsiti, kak sze ete z-vüszt odpi-

ranyem prav zgovárjajo, ár vszákim vüsztt odpiranyem sze edna-edna szillaba vöpövê, dp. *é-let, kö-pö-nyeg, he-lyes, meg-é-rett, nél-kü-lem* i tak vecs.

Kelkoféle szo récsi na zgovárjanye gledôcs?
Na zgovárjanye gledôcs szo récsi stiriféle:

1. Kusztoglaszniki, csi vu nyih kusztiglaszniki szojo, dp. *fal, ház, óra*.

2. Ténkoglaszniki, csi vu nyih ténkiglaszniki szojo, dp. *hegy, öröm*.

3. Osztroglaszniki, csi vu nyih osztriglaszniki szojo, dp. *kés, sár*.

4. Zmeszglaszniki, csi zvön edne osztroglászne escse eden kuszti-ali ténkiglasznik nahája, dp. *élet*.

Od govorênya tálov razlocsávajôcsa znaménya.

Stera szo govorênya tále razlocsávajôcsa znaménya?

Eta naszledüvajôcsa: siba (,); napiknyena siba (:); dvôjapiknya (:); koncsnapiknya (.); pitanyaznaménye (?); goriszkricsanyaznaménye (!); zapiranya (); szpominanya „—“; premislávanya, pocsivanya, ali merkanya znaménye (—).

Na kój more merkati v-stenyê pri té znaményaj na pocsivanya gledôcs?

Na eta: nájmenye pocsinka dopüsztü siba, dp. *a ló, tehén, ökör és sertés hasznos állatok* (kony, krava, vol ino szvinya szo nüclivi hi'zni sztvári).

Malovecs pocsinka dopüsztü napiknyena-siba, dp. *a gyermekek szüleiktől minden jót vár-*

hatnak; szeressék tehát őket, mint legnagyobb jóltevéőiket (deca naj vsze dobroga csáka od szvoji sztarisov; záto jih moro lübiti, kakti nyihove najvékse dobrotlivnike).

Escse vecs pocsinka dopüszi dvójapiknya, dp. *A természet kiváló alkatrészei: az állat-, növény- és ásványtan.* (Nature najpreimenitnési tálovje szo : sztvári-, náraszi i kopolinyavcsenyé),

Nájvecs pocsinka dopüszi koncsnapiknya, dp. *Beállt az est.* (Vecsér je gráto.) *A természet nyugszik.* (Natura pocsiva).

Pitanya, goriszkricsanya, i ova znaménja szo nê za pocsinka, nego za razménja gucsa, ino za premenyávanya glásza volo zmislena. Premislávanya zuaménje csasz dá stevci na premislávanye.

III.

Od govorénja tálov.

Ka razlocsávamo vu govorényi?

Vu govorényi razlocsávamo vecsféle recsi; ete recsi sze podrügom za **govorényatálov** zovéjo.

Govorénja-tálov szo eta naszledüvajócsa : szamosztavnik (*főnév*), imenik¹ (*névelő*), zaposztavek (*névutó*), pridavnik (*melléknév*), racsunszkoimé (*számnév*), zaimé (*névmás*), vrêmenarêcs (*ige*), prirêcsje (*igehatározó*), veznik (*kötészó*) i medsztavek (*indulatszó*).

1. Szamosztavnik.

Ka je szamosztavnik?

Szamosztavnik je vsze ono, stero gvisno oszobo ali dugoványe, ali tisztoga dugoványa lasztivnoszt znamenüje, dp. *fiu* (pojep), *nap* (szunce), *katona* (szoldák), *sas* (orla), *ház* (hi'za).

Kelkoféle je szamosztavnik?

1. **L a s z t í v n o i m é**, stero sze prisztája szamo jedinszke oszobe, ali dugoványa.

Jedinszke oszobe, tálóvje szvéta, varasóv, országóv, vészih, bregóv, potokov, tekócse vodé i mlák imé je vsze lasztívnoimé, dp. *Pataký*, *Europa*, *Francziaország*, *Szombathely*, *Hidegkut*, *Tátra*, *Duna*, *Balaton* i. t. v.

Lasztívogaiména zacséteklitera sze z-velikov literov pise.

2. **O b c s i n s z k o i m é**, stero sze sika na vszákse ednoga plemena oszobo ali dugoványa, dp. *ember* (cslovek), *állat* (sztvár), *varas* (város), *magyar* (vogrin).

3. **D u g o v á n y a i m é**, eto tákse dugoványe znamenüje, steroga najménsi táo toga céloga imé noszi, dp. *tej* (mléko), *sajt* (szir), *arany* (zlát), *kő* (kamen).

4. **V k ü p n o i m é**, stero z-vecs ednoféle ali razlocsne oszób ali dugovány sztojécse vno'zino znamenüje, dp. *nép* (lúsztvo), *nyáj* (csrêda)

5. **M i s l é n y a i m é**, stero szamo vu mislényi bivano dugoványe znamenüje, dp. *szeretet* (lübéznoszt), *szorgalom* (pascslivoszt).

Z n a m é n k a. Krsztnoimé sze vszigdár za pridovkom pise, dp. *Ujházi János*, *Cserépes Anna*. — Lasztívnoimé sze

pred plemencsino, zvánje, vládnisztvo, mestrio znamenüvájócsa
obcsinszko imé déva, dp. *István király, Pál apostol, Sándor*
mester i. t. v.

Navcsenyé.

A virág illata kellemes. Minden virágnak más
színe van. A rózsa kedvelt virág. — Az erdő a ma-
darak hazája. Tavasszal hallani legtöbb madár dalt.
— Hunyadi János nagy hadvezér volt. A Duna az
ország legnagyobb folyója. A Balatonban sok hal
van. — Az arany a földben terem. A sajt tejből
készül. — A pásztor haza hajtá nyáját. A lakodal-
mon sokan voltak. — A szorgalom nem marad ju-
talom nélkül. A jóság szép tulajdonsága a szívnek.

Szvét.

A világ, szvét,	Szent, szvéti-a-o,
A föld, zemlja,	Tiszta, csiszti-a-o,
A ég, néba,	Szép, lépí-a-o,
A csillag, zvézda,	Aranyozott, pozlacsen-a-o,
A hold, mészec,	Sötét, kmicsen-a-o,
A tenger, mórje,	Nagy, velki-a-o,
A hegy, gora, brég,	Kicsiny, máli-a-o,
A havas, planina,	Fehér, béli-a-o,
A völgy, dó,	Feketé, csaren-a-o,
A síkság, ravnica,	Vörös, erdécsi-a-o,
Az erdő, lóg,	Zöld, zeléni a-o,
A rét, trávník,	Szűke, szívi-a-o,
A mező, póle,	Sárga, 'zuti a-o,
A patak, potok,	Kék, moder-a-o,
A forrás, vretina,	Tarkabarka, píszan-a-o,
A tó, mlaka,	Uj, novi-a-o,
A város, váras,	Hosszu, dugi-a-o,
A falu, vész, szelo,	Rövid, krátek-ka-o,

A ház, hi'za, hrámba,
 A gunyhó, kucsá,
 A palota, palacsá,
 A vár, kastély, grád,
 Az otthon, dom,
 A templom, cér'kev,

Magas, viziki-a-o,
 Alacsony, nisziki-a-o,
 Mély, globoki-a-o,
 Sekély, plitev-a-o,
 Széles, sürki-a-o,
 Keskeny, vószki-a-o.

Szvét je lépi. Szvét je veliki. Zemlja je velika. Zemlja je kmicsna. Nébo je csiszto. Szunce je pozlacseno. Szunce je csiszto. Szunce je veliko. Mészec je lépi. Zvézda je mála. Zvézda je csiszta. Mórje je veliko. Mórje je csiszto.

Trávniki szo zeléni. Mlake szo velike. Planine szo béle. Ravnica je 'zuta. Pôle je csarno. Velike gore szo planine. Piszani trávniki szo lépi. Csiszti potoki szo lépi. Csiszti potoki szo modri. Zeléno pôle je lepo.

Varas je nôvi. Vész je mála. Hi'za je béla. Kucsá je csarna. Cérkev je vizika. Palacsá je lépa. Potok je globoki. Dô je dugi. Ravnica je sürka. Planina je vizika. Vész je krátka.

K o r e n a s z t a r é c s i d o s z t a v e k .

Pokom sze szpozna korenaszta-récs?

Korenaszta-ali penyaszta-récs sze od-toga szpozna, ka je k-nyê dosztavek né pri-lo'zen, dp. *kés* (nos), *malom* (mlin), *udvar* (dvor),

Kak sze imenüje ono, ka sze korenasztoj-récsi prilo'zi?

Ka sze korenasztoj-récsi prilo'zi, tó je **dosztavek**, ali dokoncsek.

Csi k-iménam dosztavke prilo'zimo, eto sze za **imédosztávlanye** imenüje.

Na kój trbê paszko meti pri imédosztávlanyi?

Pri imédosztávlanyi pazlivi moremo bidfi, ka sze kusztogaglása récsi kusztoglászni, téukogaglása récsi téukoglászni, osztroga i zmesznogaglása récsi ali kuszto-ali téukoglászni dosztavék prílozi.

Jedinszki i vno'zinszki-racsun.

Gda je szamosztavnik vu jedinszkom-i gda vno'zinszkom-racsuni?

Csi szamosztavnik edno oszobo ali dugoványe znamenüje, te je vu **jedinszkom-racsuni**, dp. *fa* (drevó), *kert* (ograd), *láb* (nóga.)

Csi pa szamosztavnik vecs ószób ali dugovány imenüje, te je vu **vno'zinszkom-racsuni**, dp. *fák* (dréva), *kertek* (ogradje), *lábak* (nógé.)

Kakda sze naprávi vno'zinszki-racsun?

Vno'zinszki-racsun sze naprávi z-etimi dosztavki: **k, ak, ok, ek, ök**, steri sze záto za **vno'zinszke-dosztavke** zovéjo.

Ka sze zgodi z-nisterov recsjóv pri naprávlanyi vno'zinszkoga-racsuna?

Nistera récs pri naprávlanyi vno'zinszkoga-racsuna sze prémnyáva.

1 Na **a** i **e** dokoncsavlene récsi ete litere vu vno'zinszkom-racsuni na **á**-ino **é**-preobrnéjo, dp. *alma*: *almá-k*, *körte*: *körté-k*.

2. Vu nisteroj récsi sze **á** ino **é** litera na **a**-ino **e**-obrné, dp. *agár*: *aga-rak*; *egér*: *ege-rek*.

3. Szójo tákse récsi, stere vu vno'zinszkom-racsuni ednoga glasznika völcüsü, dp. *barom-barmok*, *bokor-bökrok*, *tükör-tükrök*.

4. Nistera z-edne kotrige sztojécsa récs, stera z- **é, ó, ő, ű** glasznikom dokoncsa, pri naprávlanyi vno'zinszkoga-racsuna med korenaszto-récs i med dokoncseneka v litero gorivzeme, dp. *hó-havak, kö-kövek, fű-füvek.*

5. Nistera récs vu vno'zinszkom - racsuni dosztavek po dvójefélom gorivzeme, dp. *biró-birák* ali *birók, fenyű-fenyűk* ali *fenyvesek, falu-falvak* ali *faluk.*

Na vesenyé.

A malom öröl. A molnár lisztes. Az udvaron szekér áll. Az uton valaki jön. — A ház lakosai féltek. A tyukok hasznosak. A galamb szelid. A fákat kivágták. A csillagok ragyognak az égen. — Az alma megérett. A libák legelnek. A pávak czifra tolluak. A szekér hasznos eszköz. Az egerek elpusztultak. A verebek csiripolnak. A tükör csillog. Az ökrök szántanak. A tücskök ugrálnak. A fű nagyra nőtt. A kövek föl vannak állitva. A daru vándormadár. A falvakban nagy az éhség.

Cslovek.

Az ember, cslovek,
A gyermek, déte,
A fiucska, pojep,
A lányka, deklicska,
A fiu, mladénc,
A lány, devojka,
A férj, mó'z,
A feleség, 'zena,
Az agg, sztarec,

Öreg, sztári-a-o,
Fiatal, mládi-a-o,
Egészséges, zdrav-a-o,
Beteget, beté'zen-a-o,
Gyenge, szlab-a-o,
Erős, mocsen-a-o,
Jóllakott, szit-a-o,
Éhes, lacsen, na-o,
Szomjas, 'zéden-a-o

Rodbina.

Atya, ocsa,
Anyá, mati,

| Szülék, sztarisje,
| Jó, dober-a-o,

Fiu, szin,
 Lány, csí,
 Testvér, brat,
 Növér, szesztra,
 Nagybátya, sztríc,
 Nagynéne, tetica,
 Nagyatya, dédek
 Nagyanya, bábica
 Unokafiu, vnűkec,
 Unokalány, vnűka,

Jóságos, dobrotliv-a-o,
 Derék, vrli-a-o,
 Rosz, lagojen-a-o,
 Roszakaratu, hűdovo-
 len-a-o,
 Kezves, lűblen-a-o,
 Szeretetreméltó, nalűbė-
 zen vrėden a-o,
 Vidám, veszėlen-a-o,
 Szomorú, 'zaloszten-a-o,
 Szorgalmas, pascsliven-a-o.

Jaz szam cslovek. Ti szi mladėnec. On je mő'z.
 Ona je deklicska. Ono je dėte. Jaz szam betė'zen.
 Ti szi zdrav. On je mocsen. Ona je szlaba. Jaz
 szam szlab sztarec. Ti szi zdrav pojep. On je mocsen
 mladėnec. Ona je lėpa devojka. Jaz szam nė sztári
 mő'z. Ti szi nė szlab sztarec. Műva szva mladėnca.
 Műve szve devojki. Vűva szta mládıva pojba. Vűve
 szte szlabe deklicski. Oni szo nė lacsni. One szo nė
 'zėdne. Mi szmo zdravi mő'zi. Mi szmo betė'zne
 'zene. Vi szte máli pojbi. Oni szo sztári lidjė. Vi
 szte nė szlabi mő'zi. Deklicske szo nė szite.

Ocsa je dober. Mati je dobrotlivna. Szin je
 vrli. Csí je nalűbėzenvrėdna. Brat je lagoji. Szesztra
 je veszėla. Sztríc je dobrotliven. Dėdek je sztári.
 Bábica je betė'zna. Vnűkec je mládi. Csí je lűblėna
 devojka.

Lűblėni sztárisje szo dobri. Vrli szinovje szo
 veszėli. Betė'zne szesztre szo 'zalosztne. Teva ve-
 szėliva pojba szta szi brata.

Ládavnı-dosztavki.

Nakój sze nűcajo ládavnı-dosztavki?

Ládavnı-dosztavki sze za tő nűcajo,

ka sze 'znyimi zgovárja ládanye oszób i dugovány.

Ládavni-dosztavki zuamenüjo ládavno oszobo ali dugoványa, kak pa tisztoga ládanye.

Szkém stoj láda, on je ládavec; ka láda, tó je pa ládanye.

*Escse stere recsi sze nücajo meszto ládavne-
oszób iména?*

Meszto ládavne oszób recsi escse sze nücajo eta: **én, te, ő; mi, ti, ők.**

én (j a z) meszto prve oszobe iména sztoji. (Prva oszoba je ona, stera gucsi.)

te (t i) meszto drüge oszobe iména sztoji. (Drüga oszoba je ona, k-steroj ta prva gucsi.)

ő (o n) meszto trétje oszobe iména sztoji. (Trétja oszoba je ona, od stere teva dvá prvi-
va gucsita.)

mi (m i) je prva oszoba	} vu vno ² zinsz-
ti (v i) je drüga oszoba	
ők (o n i) je trétja oszoba	

ház-am, ali *az én ház-am*; **én (-am)** znamenüje ládavca, **ház** pa ládanye.

V-kolkoféle sztálicsaj sztoji ládavec z-ládanyom?

Ládavec z-ládanyom vu stiriféle sztálicsaj sztoji:

1. C s i je ládavec i ládanye edno:

<i>ház-am,</i>	<i>kert-em,</i>	<i>kör-öm,</i>
<i>ház-ad,</i>	<i>kert-ed,</i>	<i>kör-öd,</i>
<i>ház-a,</i>	<i>kert-e,</i>	<i>kör-e,</i>

2. Csi je ládavec eden, ládanye vecs:

<i>ház-aim,</i>	<i>kert-jeim,</i>	<i>kör-eim,</i>
<i>ház-aid,</i>	<i>kert-jeid,</i>	<i>kör-eid,</i>
<i>ház-ai,</i>	<i>kert-jei,</i>	<i>kör-ei.</i>

3. Csi kam ládavcov, kam ládanya
vecs jeszte:

<i>ház-unk,</i>	<i>kert-ünk,</i>	<i>kör-ünk,</i>
<i>ház-atok,</i>	<i>kert-etek,</i>	<i>kör-ötök,</i>
<i>ház-ok,</i>	<i>kert-jök,</i>	<i>kör-ök.</i>

4. Csi je ládanye edno, ládavcov pa
vecs:

<i>ház-aink,</i>	<i>kert-eink,</i>	<i>kör-eink,</i>
<i>ház-aitok,</i>	<i>kert-eitek,</i>	<i>kör-eitek,</i>
<i>ház-aik,</i>	<i>kert-jeik,</i>	<i>kör-eik,</i>

Na vesenyé.

Házam összedült. Kertünkben nagy alma terem.
Cseresnyefánkat kivágták. Földetek dusan terem.
Szobádban szép könyvet láttam. Galambjaink elrö-
pültek. Testvéreid ügyesek. Tanító urnak szép könyvei
vannak. Juhaitok kárt okoztak. A katonák ágyu-
jokat tisztítják. Gyümölcsfáitok most virágoznak.
Földjök eladó. Nem a mi körünkbe való. Ekémet
kikölcsönöztem.

Hi'zni lidjé.

Ur, goszpód,	Háziasszony, hi'znagoszpá,
Urhölgy, goszpá,	Szolga, hlápec, szlü'zbenik,
Kisasszony, goszpodicsina,	Szolgáló, dekla, szlü'zbe-
Háziur, hi'znigoszpód,	nica,

Dolgozom, delam-ati,
 Iszom, pijém-piti,
 Eszem, jem, jeszti,
 Gyűjteni, szedni, berém,
 brati,

Irok, pisem, piszati,
 Varrok, sivam-ati
 Főzők, küham-ati.

Csüténye téla.

Látok, vidim-iti,
 Nézek, glédam-ati,
 Hallok, csühjem-ti,
 Hallgatódzom, poszlhám-ati,
 Szagolok, pridihávam-ati,
 Érintek, teknem-oti,
 Érzek, csűjem-ti,
 Gondolok, miszlim-ti,
 Értek, razmim-eti,
 Beszélek, gucsim-ati,
 Énekelek, popévam-ati,
 Fűtyölök, fücskam-ati,
 Hivok, zovém-ati,
 Kőhögök, kaslam-ati,
 Hallgatok, mucsim-iti,

Nevetek, szmejém-ati sze,
 Sirok, jócsem-jókati,
 Sóhajtok, zdühávam-ati,
 Tűszszögök, kehnem-oti,
 Fonok, predém, preszti,
 Sütök, pecsém, pecsti,
 Tekergetek, szücsem, szükati,
 Mosok, perém, prati,
 Tisztítok, csisztim-iti,
 Csillapítok, vtisam-ati,
 Mosakodom, mujvam-iti,
 Fürdök, kopljem-ati,
 Ások, kopam-ati,
 Legeltetek, paszém-ti,
 Fogdosok, lovim-iti.

Gospzá lépo hi'zo májo. Nasí ogradje szo veliki. Nyihov sztan je porüseni.

Jaz delam. On pise. Ona kühri. Gosppód pise. Goszpodicsina siva. Dekla jé. Hlápec pijé, Hi'znagospzá küha.

Müva delava. Müvi delave. Vüva piseta. Szlű'zbenika pijéta. Dekli noszita.

Mi berémo i vi pisete. Hlápci pijéjo. Dekline beréjo. Mladénci pisejo. Szlű'zbeniki delajo. Hi'znagospzé sivajo.

Jaz glédam. Tí vidis. On gucsi. Ona posz-
lühsa. Deklina popéva. Pojep fücska. Cslovek mészli.
Sztára bábica kaslá.

Ovi dosztavki iména.

*Zvön vno'zinszki-i ládanya-dosztavkov szojo
escse drügi dosztavki iména?*

Zvön vno'zinszki-i ládanya-dosztavkov szojo
escse drügi dosztavki iména, steri rázum pe-
nyasztoj-récsi ponácsisajo, kak tò govorénya
vnogoféle sztálicse 'zelé; záto sze eti dosz-
tavki za **sztaliscsa-dosztavki** (viszonyra-
gok) zovéjo.

Kolko-féle szojo sztálicsa-dosztavki?

Sztálicsa-dosztavki szo trôjeféle, kak: 1.
notresnye-sztálicsa-, 2. mesztno-
sztálicsa-i 3. zmeszno-sztálicsa-
dosztavek.

*Szteri sze szlisijo k-notrésnyega-sztálicsa-
dosztavkom?*

K-notrésnyega sztálicsa-dosztavkom sze
szlisijo:

1. ládavcov-dosztavek (a birtokosrag): **é.**

2. ládanya znamenüvas (a birtokvonzó):

nak, nek. (Ete dosztavek sze za lepséga gla-
senya volo ne nüca).

3. dajáven (a tulajdonító): **nak, nek.**

4. to'ziven (a szenvedőrag): **t, at,**

ot, et, üt.

*Steri sze szlisijo k-mesztnogas-sztálicsa-dosz-
tavkom?*

K-mesztnoga-sztálicsa-dosztavkom sze szli-
sijo:

1. Nikédigbodósz (a m a r a s z - t ó):	ban, ben,	} na eto pi- tanya : hol? (g d e?)
2. Póleg bodósz (a v e s z t e g l ő):	nál, nél,	
3. Vidlivo polo'zenyé (az á l l a - p i t ó):	n, an, on, en, ön,	
4. Notrivdiranye (a b e h a t ó):	ba, be,	} ne eto pi- tanya : hová? (k a m?)
5. Pribli'zavanye (a k ö z e l i t ő):	hoz, hez, höz,	
6. Gorihiténye (a f ő l h a t ó):	ra, re,	
7. Odnekot vöidénye (a k i h a t ó):	ból, ből,	} na eto pi- tanya : honnan? (O d k e c?)
8. Odrinyávanye (a t á v o l i t ó):	tól, től,	
9. Dolihiténye (a b e h a t ó):	ról, ről.	

*Steri dosztavki sze szlisijo k-zmesznoga-sztá-
liscsa-dosztavkom?*

K-zmesznoga sztálicsa-dosztavkom sze szli-
sijo :

1. Mészta ali vrêmena posztáv- lanye (a h a t á r v e t ő):	íg,	} za po- vszegni nüc.
2. Potrdjávanye (az o k a d ó):	ért,	
3. Podarüvanye (a s e g i t ő):	val, vel,	
4. Premenyanye (a v á l t o z - t a t ó):	vá, vé,	
5. Kázanye (m u t a t ó):	ul, ül,	

6. Vrêmenadosztavek (az idôrag): kor,	} za posebni nûc.
7. Szpodobliven (hasonlitó): kép,	
képen, ként,	
8. Deliven (az osztó): ankint, on-	
kint, enkint, önkint,	
9. Csrêden (a tömegesítő): as-	}
tu, ostu, estül, östül,	
10. Mésztaiménadosztavek (a hely-	}
n é v r a g): tt, ett, utt, ütt.	

Steri szo tepa vszevküp dosztavki iména ?

Dosztavki iména vszevküp szo eti naszle-
dûvajöcsi :

1. ládavcov-dosztavek : *é, dp. ház-é, kert-é ;*
2. ládanya znamenüvas : *nak, nek, dp. ház-*
nak, kert-nek ;
3. dajáven : *nak, nek, dp. ház nak, kert-nek.*
4. to'ziven : *t, at, ot, et, öt, dp. ház-at,*
kert-et ;
5. nikédigbodôst : *ban, ben, dp. ház-ban,*
kert-ben ;
6. pôlegbodôst : *nál, nél, dp. ház-nál,*
kert-nél ;
7. vidlívopolo'zenyé : *n, an, on, en, ön,*
dp. ház-on, kert-en ;
8. notrivdiranye : *ba, be, dp ház-ba, kert-be ;*
9. pribli'závanye : *hoz, hez, höz, dp. ház-*
hoz, kert-hez ;
10. gorihiténye : *ra, re, dp. ház-ra, kert-re ;*
11. odneko'tvöidénye : *ból, ből, dp. ház-*
ból, kert-ből ;
12. odrinyávanye : *tól, töl, dp. ház-tól,*
kert-től ;
13. dolihiténye : *ról, röl, dp. ház-ról, kert-röl ;*

14. mészta ali vrémena posztávlanye: *ig*,
dp. ház-ig, kert-ig;
15. potrdjávanye: *ért*, dp. ház-ért, kert-ért;
16. podarüvanye: *val*, *vel*, dp. ház-zal,
kert-tel;
17. premenyanye: *vá*, *vé*, dp. ház-zá,
kert-té;
18. kázanye: *ul*, *ül*, dp. ház-ul, kert-ül;
19. vrémenadosztavek: *kor*, dp. óra-kor;
20. szpodobliven; *kép*, *képen*, *ként*, dp.
ház-ként, kert-ként;
21. deliven: *ankint*, *onkint*, *enkint*, *önkint*,
dp. ház-ankint, kert-enkint;
22. csréden: *astul*, *ostul*, *estül*, *östül*, dp.
ház-astul, kert-estül;
23. mészta iménadosztavek: *tt*, *ott*, *utt*, *ett*,
ött, *ütt*, dp. Kolozsvár-t, Pécs-ett.

Znaménka. Podarüvan: *val*, *vel* i premenyáven: *vá*, *vé*
szamo sze z-glasznikom dokoncsane k-récsi pridrúzi, dp. körté-
vel, erdő-vé. Za táksov recsjöv pa, stera sze vküpglasznikmi
szkoncsa, na szlédnyi vküpglasznik sze preobrné, dp. bor-ral,
ház-zal.

Na vcsenyé.

Kié ezen könyv? E ház atyámé. — A napnak
sugarai melegitenek. A virágnak levelei lehullottak.
— Az ember sorsát Isten intézi. A szivárvány szinei
szépek. — A vadász az erdőbe indult. Gonoszsága
miatt meglakolt. — A gyermekek a patakban fű-
rödnek. A fenyvesben voltunk. — A könyvbe néz-
zetek. Megyünk a templomba. — A halat a vizből
fogják ki. Az aranyból sok ékszer készül. — A szom-
szédnál nagy zaj van. A kertésznél sok a zöldség
vásárló. — Sietve közelítettünk a forráshoz. Földhöz

ragadt szegény. — A várostól egy órányira. Az erdőtől idáig jöttünk. — Magas hegyen nem diszlik a fa. A könyv az asztalon feküdt. — A szolga a padlásra ment. A macska a kemencére ugrott. — Leesett a fáról. Leugrott a tűzhelyről. — Az őszig még várok. Holnapig csak megjön. — Az emberek kenyérért dolgoznak. — Nagy erővel támadta meg az ellent. Lábával agyon tiporta. — A vizet borrá változtatá. A csont sok századok után kövé lett. — Néha a bot is fegyverül szolgálhat. Az öreg ember arcáról leolvashatók az évek. — Új évkor a jó tanuló ajándékot kap. — A pántlikát cifraságképen hordozza. — A megszámlálás csoportonként történt. — A szél a fát gyökerestül kitepte. — Temesvárt járt iskolába.

Bölcs, móder-a-o,

Dolgos, delaven-na-o,

Mértékletes, mertücsen-a-o,

Háládatos, zahválen-a-o,

Alázatos, ponizen-a-o,

Engedelmes, bôgaten-a-o,

Gondoskodó, szkrbliven-a-o,

Ártatlan, nekriven-a-o,

Irgalmas, szmilen-a-o,

Elégedett, zadovolen-a-o,

Szeretek, lüvim-iti,

Gyülölök, mrzim-iti, odü-
rim-iti,

Dicsérek, hválim-iti,

Áldani, blagoszlovim-iti,

Vigasztalok, trôstam-ati,

Örülök, veszelim-iti,

Büntetek, kastigam ati,

Tisztelek, becsülök, pos-
tűjem-vati,

Szomoritok, 'zalosztim-iti,

Ócsárlok, grajam-ati,

Iskola, sôla,

Tanító, vucsiteo,

Tanítónő, vucsiteonica,

Tanuló, vucsenik,

Könyv, kniga,

Toll, pero,

Írás, pizmó,

Tanítok, vcsim-iti,

Tanulni, vcsim-iti sze,

Olvasok, stém-eti,

Számolok, racsunam-ati,

Festek, málam-ati,

Van, mam-eti,

Lusta, nemaren, manyák,

Jaz pizmo cstém. Do ograda i dale nê. K-nôvomi leti sze dr'zina premenyáva.

Ocsa lübi delavnoga szína. Bôg pokastiga ne-bôgatno csér. Szkrbna mati hváli, môdro, pascslivo csér. Szmilna goszpá trôsta 'zalosztno 'zeno. — Ne-bôgatni szinôvje 'zalivajo lübléne sztarise. Vuçsiteo vcsi vuçsenike. Vuçsiteo hváli pascslivoga vuçsenika. Vuçsenik z-lépe knige sté. Z-nase hi'ze blágo vkrádnyeno. Na ceszto je lüçso.

2. Imeník.

Ka je imeník?

Imeník je táksa rêcs vu govorényi, stera pred iménom polo'zena, onoga kakti poká'ze i nazvêszti, dp. **a** *kutya ugat* (pesz laja), **az** *anya sir* (mati sze jôcse).

Pred sterimi iméni sze nüca a i pred sterimi az imeník?

a imeník nücamo pred táksimi iméni, steri sze vküpglasznikom zacsnajo, dp. *a ház, a kert*;

az imeník nücamo pred táksimi iméni, steri sze glasznikom zacsnajo, dp. *az alma, az egér*.

Gde nê trbê nücati imeníka?

Nê trbê nücati imeníka:

1. Pred nisterim lasztivnomiméni, dp. *Gábor szorgalmas* (Gábor je gédrni), *Afrika messze van tölünk* (Afrika je odnász dalecs).

Pred iménom mészecom, szvétkom i dnévom, dp. *január az év első hónapja* (szvecsén je prvi mészec leta), *pénteken eső volt* (vpétek je de'zd'z bio).

3. Pred ládavcovdosztavka iména, dp. *házam kigyuladt* (hrámba sze me vu'zgála).

Na vesenyé.

A mi házunk mellett nagy kert van. A kertben a gyümölcs fák szépen virágoznak. Az almafák virága kellemes illatot áraszt. — János szépen tud írni. Husvét a föltámadás ünnepe. Kedden fogunk elutazni. — Szüleimet nagy szerencsétlenség érte. Tehenüket az éjjel ellopták.

Igazság, pravica,	Türelmes, trpliven-a-o,
Erkölc, kreposzt,	Szemérmes, szramot-
Munka, delo,	liven-a-o,
Cselekedet, djánye, csi-	Eszes, pameten-na-o,
nénye,	Teremtő, sztvoriteo,
Szó, récs,	Biró, szodnik, szodec,
Öröm, veszeljé,	Pásztor, pasztér,
Szomoruság, 'zaloszt,	Keresztény, krscsenik,
Igazságos, pravicsen,	Uralkodó, vladár,
Előrelátó, naprégléden-a-o,	Kegyés, milosztiven-a-o,

Bojdi nasa dobrotlivna i milosztivna goszpá. Bojdi bôgatna i szramotlivna deklicska. Tvoja récs bojdi pravica. Pravica bojdi tvoje veszeljé. Csednoszt bojdi tvoja dika. Vase djánye bojdi posteno. Vase delo bojdi pravicsno. Ne bojdi nezahválen. Bojdite trplivni szlû'zbeniki. Bodima postene i pametne cseri. Bodimo mertücsni ino bôgatni vucseniki. Bodite ponizne ino szramotlivne devojke.

3. Zaposztavek.

Ka je zaposztavek?

Zaposztavek je táksi táo govorênya, steri ednoga dugoványa k-tomi drügomi primer-jenoszt i polo'zenyé znamenüje.

Kolkoféle szo tē zaposztavki?

Zaposztavki szo dvôjeféle, kakti: **szamosztojécsi i dosztavek-vugiblívi.**

Steri szo ti szamosztojécsi zaposztavki?

Ti szamosztojécsi zaposztavki, steri szo ali mesztosztáliscsni, ali zmesz-sztáliscsni, szo eti naszledüvajôcsi.

1. mesztosztáliscsni:

hová? (kam?) **hol?** (gde?) **honnan?** (odkec?)

alá (pod) *alatt* *alól*

fölé (obr, vrh) *fölött* *felöl*

hegyé (vise) — —

mellé (kre) *mellett* *mellől*

felé (prôti) — *felől*

köré (okol) — *köröl*

elé (pred) *előtt* *elől*

mögé (za-) *mögött* *mögöl*

közé (med) *között* *közöl*

2. zmesz-sztáliscsni: *által* (po), *nélkül* (brez), *ellen*, *íránt* (prôti), *gyanánt*, *helyett* (meszto), *miatt*, *végett* (toga), *óta* (od-), *mulva*, *után* (za-), dp. *nélkülem nem halad a munka* (brez méne delo müdlivo ide), *a könyv az asztal alá esett* (kniga je pod szto szpádnola).

Szamosztojécsi zaposztavki sze li za ták-sim iménom nücajo, steri brezi dosztavke sztoji.

Szamosztojécsi zaposztavki ednoga ládanya oszóbdosztavkom sze vugiblejo, nájmre: *alá-m*, *alá-d*, *alá-ja*; *alá-nk*, *alá-tok*, *alá-jok*.

Steri szo ti dosztavek-vugiblívi zaposztavki?

Dosztavek-vugiblívi zaposztavki szo eti naszledüvajôcsi:

alul (ni'ze), *belül* (odznotraj), *fölül* (odz-

goraj), *kivül* (odzvünaj), *keresztül* (prék, szkôz), *innen* (odetec), *tul* (prék), dp. *Regedén alul* (ni'ze Radgonye), *a városon belül* (odznotraj várása), *kerten kívül* (odzvünaj ograda).

Közel (blízi), *képest* (za iménaj bli'zenya dosztavkom), dp. *ház-hoz* (blízi k-hrámbi) i. t. v.

tova (dale), *távol* (dalecs), *fogva* ali *fogvást* (más), dp. *tova a várostól* (dale od várása), *mától fogva* (od dnesz máo). i. t. v.

együtt (vréd) za iménaj dosztavkom podarüvanya, dp. *atyámmal együtt utazott el* (odpôtivao je zmojim ocsom vréd).

nézve ali *nézőst* (gledôcs) za iménaj dosztavkom gorihiténnya, dp. *vagyonára nézve* (na vrédnoszt gledôcs), *becsületére nézőst* (na postenyé gledôcs).

Dosztavek-vugiblívi zaposztavki sze li za dosztavkmi iménaj nücajo.

Na vesenyé.

A viz ital gyanánt szolgál. Jó barátom által a bajból kimenekedtem. A ház mellett nagy fák állanak. Egy év alatt sok minden történbetik. A szegények között kenyeret osztogattak ki. Rakicsánon alul van Bellatinc. Három év óta nem látta szüleit. A falu a hegy mögött van. Haza mentemben a partak felé igyekeztem. Magyarországon kívül nincs hazánk. Szegénysége miatt ne gunyoljátok. A munkásokat pénz helyett kenyérrrel fizették. Isten segítségével nélkül ne fogjunk munkához. Nyáron át élénk a természet. Testvérem velem együtt jött haza. A kut a várostól távol van. Öt hét óta beteg. A megáradt viz sebességénél fogva veszélyes lehet. Maga

tartására nézve ritkította párját. Jó embereit maga köré gyűjtötte. A kést ujjai között tartá. Igyekez- zél jó emberek közé jutni.

Bün, gréh,	Hazudozó, la'zlivi,
Hazudság, lá'z,	Tisztaság, csisztoszt,
Harag, szerd,	Szépség, lepota,
Igazságtalanság, neprá- vica,	Öregség, sztaroszt,
Szégyen, szramota,	Fiatalság, mladoszt,
Csunya, grden-a-o, ru'zen,	Ártatlanság, nekrivics- noszt.

Lübi moj szín pravico i zavr'zi gerdo lá'z ; pravica bojdi tvoja dika, lá'z ino nepravica tvoja szramota. Postüj ocsó i mater ; ocsa i mati szo tvoji dobrotlivni ino szkrbni sztarisje. Odvrni gréh i hűdo csinénye ; gréh je velika lagócsa. Mladoszt postüj szta- roszt. Gucsta pravico i odürita gréh i hűdóbo ; od- prtoszrcsnoszt je lépo vrédnoszt, la'zlivoszt gerda ger- dóba. Mladénci i deklina ! lübite poniznozt i odürite gizdavoszt ; poniznozt je vasa lepota, gizdavoszt vasa szramota.

4. Pridávník.

Ka je pridávník?

Pridávník je táksa récs govorénya, stera oszób i dugovány, lasztivnoszt znamenüje, dp. *a tanuló szorgalmas* (vucsenik je pascslivi), *a ház magas* (hrámba je vizika).

Kama sze pridávník posztávi?

Pridávník sze posztávi pred- i za szamosz- tavnik. Csi pred szamosztavnikom sztoji, te sze ne priszpodábla, dp. *a szép madarat* (lépoga fticsa), *az izletes kenyérnek* ('zmajhnomi krühi)

i. t. v. ; csi pa za szamosztavnikom sztoji, te sze priszpodábla, dp. *a madar-ak szép-ek* (fticsi szo lépi); *gyermek, jó-k legy-etek!* (deca, dobri bojte!)

Pridávniki zvön imé-dosztavka escse kákse dosztavke gorijemléjo?

Pridávniki zvön imé-dosztavka escse gorijemléjo sztub-dosztavke, z-sterimi dugoványa lasztivnoszt vu véksoj ali ménsoj meri, kakti po **sztubaj** vöpovêmo.

Kolko sztub jeszte vu priszpodáblanyi?

Tri szo: Prva tó je száma vu szvojem prôsztom rázumi z-drüгим razumliva; drüga je ta szrédnya; trétja je ta zvissena.

Csi pridávník brezi sztub-dosztavka sztoji, te je na **prvoj-sztubi**, dp. *vidám* (veszélo), *keserü* (bridko), *fehér* (bêlo) i. t. v.

Csi pridávník gorivzeme dosztavke ete: **bb, abb, ebb**, te je na **szrédnyoj-sztubi**, dp. *keserübb* (bridkése), *vidámabb* (veszelése) i. t. v.

Csi pridávník k-szrédnyisztub dosztavkom escse predposztavka **leg-(náj-)** gorivzeme, te je na **zvissenoj sztubi**, dp. *leg-keserübb* (nájbridkése), *leg-vidámabb* (nájveszelése) i. t. v.

Zvön eti tri sztub sze escse nüca drüga sztuba?

Nüca sze **odvis-zvissenasztuba** z-etim preddosztavkom: **leges-**(odvis-ali pre) dp. *leges-legkeserübb* (odvisbridko), *leges-legvidámabb* (odvisveszélo) i. t. v.

Steri pridávki sze priszpodáblajo brezi réda?

Eti naszledüvajócsi:

jó (dober), *jobb* (bôgsi), *legjobb* (nájbôgsi),
nagy (velki), *nagyobb* (véksi), *legnagyobb* (nájvéksi),
szép (lêpi), *szebb* (lepsi), *legszebb* (nájlepsi),
kicsiny (máli), *kisebb* (ménsi), *legkisebb* (nájménsi).

Na vcsenyé.

A világos hely kellemesebb, mint a komor, sötét. Szívesen elmegyek veled sétálni, de a legszívesebben akkor, ha leckédet jól megtanultad. A Pista lusta, Sándor lustább, de Károly a legesleglustább. Mily szép a kert, gazdagságát illatos virágai képezik. A vitéz férfiut kitüntetés várja. Az ügyetlen ember csak akadék. Az egerszegi vásárok híresek. Kerüljétek a görbe utakat. A legszorgalmasabb gyermek jutalmat nyer. A meleg, száraz hely egészségebb, mint a hideg, nedves.

A nap, dén,
 A reggel, ütö,
 Az est, vecsér,
 Az éj, nôcs,
 Éjféj, polnôcs,
 Dél, poldné,
 Könnyü, lehki-a-o,

Nehéz, 'zmeten-a-o,
 teski-a-o,
 Marha, 'zivincse,
 Kert, ograd,
 Szántó föld, nyiva,
 Fű, tráva.

Dobro ütö! Dober dén! Dober vecsér! Lehko nôcs! Zdravo! Szrecsno! z-bôgom! Vas szluga! Vasa szlü'zbenica! Vas ponizen szlü'zbenik.

Vért delaj i Bôg blagoszlovi tvoje delo. Z-ori nyivo i poszêjaj szemén. Vertinya po'zenyaj 'zito i pograbláj krmo. Deca! jête i pijte ino sze zmenyajte.

5. Racsunszkoimé.

Ka je racsunszkoimé?

Racsunszkoimé je táksa rêcs govorénya,

z-sterov sze dugoványov gvisna kelikócsa zna-
menüje.

Kolkoféle je racsunszki-iménov?

Sésztféle je, nájmre :

1. Glávni: *egy* (edem), *kettő* (dvá), *három* (tri), *négy* (stiri), *öt* (pét), *hat* (sész), *hét* (szedem), *nyolc* (oszem), *kilenc* (devét), *tíz* (deszét), *tizenegy* (edemnászt), *tizenkettő* (dvanászt), i. t. d.

2. Rédo vni: *első* (prvi), *második* (drügi), *harmadik* (trétji), *negyedik* (strti), *ötödik* (péti), *hatodik* (sészti), *hetedik* (szédmi), *századik* (sztotni), *ezeredik* (jezérni) i. t. d.

3. Razdelni: *egy-egy* (edem po ednom), *kettesével* (po dvöma), *hármanként* (po tri) i. t. d.

4. Razlocsni: *egy* (jedin), *kétszeres* (dvoji), *háromszori* (troji), *négyszerű* (csetvéri), *ötféle* (petéri), *hatrétű* (sesztéri), *hétféle* (szedméri) i. t. d.

5. Povno'zni: *egyszer* (edemkrát), *kétszeres* (dvakrát), *háromszorta* (trikrát), *négyszerte* (stirikrát), *ötszörte* (pétkrát), *hétszerte* (szedmérokrát) i. t. d.

6. Negvisni, steri kelikócsa neszkoncsüjo, kak: *sok* (doszta, vnogo), *kevés* (malo), *elég* (zadoszta), *tömérdek* (vno'zino) i. t. d.

Za vno'zino znamenüvajócsi racsunszki-iménaj szamosztavnik vu jedinszkom racsuní osztáne, dp. *bátyám tíz krajcárt kapott* (pa nê: *tíz krajcárokat*. — *moj brat je deszét krajcare dóbo*).

Na vcsenyé.

Ezer forint sok pénz. Mindegyik kezünkön öt ujj van. A gyermekek ozsonnára két-két almát kaptak. Hat hónap az évnek fele. Midőn a baj legnagyobb volt, első volt Gáspár, második János, harmadik István bátyám s negyedik volt a szolga, kik segítségre siettek. Deák Ferenc 1803. október 17-én született s meghalt 1876. január 28-án. Az iskolába sokan járnak.

Hi'zne-sztvári.

A márha, 'zivina,
A ló, kony,
Ökör, vol, jünec,
Tehén, krava,
Sertés, szvinya,
Eb, pesz,
Állat, sztvár,
Kakas, kokôt,

Macska, mácska,
Házi, hi'zna, domácsa,
Vad, divji-a-o,
Édes, szlatki-a-o,
Savanyu, kiszili-a-o,
Keserü, bridko,
Tyuk, kokôs, kúra,
Jérce, jara,

Vérti szo hi'zne sztvári nüclivi. Deteti krava dá szlatko i kiszilo mléko. Jünec za mláde i sztáre lidi dá zdravo meszô. Vérti kony orjé nyivo. Pesz na hi'znyegagoszpôda hi'zo merka. Kokôt dén oznanüje. Za csloveka szo divji sztvári nevarni. Dvakrat szmo prinyam bili. Sziromák szi vnoagrokrát zdüháva.

6. Zaimé.

Ka je zaimé?

Zaimé je táksa récs vu govorényi, stera meszto drügoga iména sztoji.

Kolkoféle jeszte zaiménov?

Vecsféle: 1. o s z o b n i-, 2. l á d a v n i-,

3. nanásajócsi-, 4. kázajócsi-, 5. povra-
csajócsi-, 6. pitajócsi i 7. negvisni-
zaiméni.

1. Oszobni-zaiméni.

Ka je oszobno zaimé?

Oszobno-zaimé je táksa récs vu govorényi,
stera meszto oszobe iména sztoji. Oszobe tri
szojo, kakti: prva, drüga, trétja oszoba vu je-
dinszkom i vno'zinszkom racsuni. Meszto eti
oszób szo nūcani naszledüvajócsi oszobnizaiméni:
én (jaz), **te** (ti), **ő** (on); **mi** (mí), **ti** (ví), **ők**
(oni).

*Kak more pometávati oszobne zaiméne z-ká-
zajócsim dosztavkom dugoványa?*

Po naszledüvajócssem sze pometávajo:

jedinszkiracsun: vno'zinszkiracsun:

engemet ali *engem* (mené), *minket*, *bennünket* (nász),
tégedet ali *téged* (tebé), *titeket*, *benneteket* (vász),
öt (nyaga), *öket* (nyih, jih).

Na vesenyé.

A minap meglátogattuk bátyánkat. Egyedül
volt a szobában. „Mily figyelmesek vagytok, hogy
eljöttetek meglátogatni engem. Az uton nem ért ben-
neteket semmi baj? Hát őt, a kis Judithot, nem
hoztátok magatokkal? Ő az én kedvencem. Mit csi-
nálnak szüleitek?” — „Oh, ők egészségesek s minket
is figyelmeztettek, hogy vigyázók legyünk. Mi meg-
fogadjuk a jó tanácsot.”

Jelo i pitvína

Étel, jelo, hrána,
Ital, pitvína,

Kenyér, krüh,
Hus, meszó,

Viz, voda,	Kellemes, nászladen-a-o,
Bor, vino,	Káros, skodliven-a-o,
Tej, mléko,	Mindenki, vszáki-a-o,
Szükséges, potreben-a-o,	Veszélyes, nevaren-a-o.

Csloveki je potrebnó jelo ino pitvína. Voda je vszákomi csloveki zdrava pitvína. Krüh ino meszó je vszákomi sztároszti zdravo jelo. 'Zganica je skodliva pávri i goszpódi. Voda szlű'zi v-mladoszti i sztároszti. Dobro vino je sztáromi csloveki zdrava pitvína. Krüh je potreben mladénci, mó'zi i sztáromi. Voda szlű'zi lidém, pôli i trávníkom.

2. Ládavnizaiméni.

Ka je ládavnozaimé?

Ládavno zaimé je táksa récs, stera — kak to ládanyaimé — nikákoga ládanye, poszvo-janye znamenüje.

Steri szo ti ládavnizaiméni?

Ládavnizaiméni szo eti naszledüvajócsi:

eny-ém (moj), *mi-énk* (nas),

ti-ed (tvoj), *ti-etek* (vas),

ö-v-é (nyagov, nyéni), *ö-v-ék* (nyihov);

eny-éim (moji), *mi-eink* (nasi),

ti-eid (tvoji), *ti-eitek* (vasi),

ö-v-éi (nyagovi), *ö-v-éitek*. (nyihovi).

Ládavnizaiméni iménadosztavke zrédoma gorivzemejo, kak: *enyém-é*, *tied-nek*, *övé-hez*, *miénk-re*, *tietek-et*, *övék-röl*. Vcsászi za volo véksega vtiszkanya sze imeniki nücajo, dp. **az** *cnyém*, **a** *tied*, **az** *övé* i. t. v.

Szamo sze oszobnómi zaiméni pridrü'zijo oszobni-dosztavki?

Oszobne-dosztavke escse gorijemléjo: imé-
dosztavki i zaposztavki.

Imé-dosztavka po etoj naszledüvájöcsoj:
nek: *nek-em* (meni), *nek-ed* (tebi), *nek-i* (nyemi);
nek-ünk (nam), *nek-tek* (vam), *nek-ik* (nyim).
nál: *nál-am* (primeni), *nál-ad* (pri tebi), *nál-a*
(pri nyemi); *nál-unk* (pri nasz), *nál-atok* (pri-
vasz), *nál-ok* (prinyih).

ben: *benne-m* (v-meni), *benn-ed* (v-tebi),
benn-e (v-nyam); *benn-ünk* (v-nami), *benn-etek*
(v-vami), *benn-ök* (v-nyimi).

hoz: *hozz-ám* (k-meni), *hozz-ád* (k-tebi),
hozzá (k-nyemi); *hozz-ánk* (k-nam), *hozz-átok*
(k-vam), *hozz-ájok* (k nyimi) i. t. v.

Zaposztavke po etoj naszledüvájöcsoj: (*hol?*
gde?) **alatt** (pod): *alatt-am* (pod meni), *alatt-ad*
(pod tebi), *alatt-ta* (pod nyemi); *alatt-unk* (pod
nami), *alatt-a-tok* (pod vami), *alatt-ok* (pod nyimi).

(*hová?* kama?) **elé** (pred): *elé-m* (pred-
méne), *elé-d* (pred tébe), *elé-je* (pred nyim);
elé-nk (pred nami), *elé-tek* (pred vami), *elé-jök*
(pred nyimi).

(*honnan?* odkec?) **mellől** (kre): *mellő-lem*
(kre méne), *mellől-ed* (kre tébe), *mellő-le* (kre
nyega); *mellől-ünk* (kre nami), *mellől-etek* (kre
vami), *mellől-ök* (kre nyih).

Na vesenyé.

Tietek ez a könyv? Nem a miénk. János a
padról elvitte az írónt, pedig az az enyém volt. Ne-
kik oly sok dolguk van, hogy ma el sem jöhetnek
hozzánk. Holnap nálök lesz összejövetel s mi el fo-
gunk menni hozzájuk. Reméllem, hogy benned meg-

bizhatom. Tegnap a bürü leszakadt alattam s a vízbe estem. Ezt megtudva anyám, száraz ruhával sietett elém. Mig társaim aludtak, valaki bolmijokat mellőlük ellopta. Az öregek most jönnek haza, siesetek eléjük. Ne hintázzatok az ágon, mert leszakad alattatok.

Oblék.

Öltözék, oblék, gvant,
Öltöny, odévka,
Köpönyeg, pláscs,
Kalap, krscsák,
Nadrág, hlace,
Ing, szrakica,

Saru, csreveo,
Rongyos, raztrgan-a-o,
Ép, céli-a-o,
Gazdag, bogat-a-o,
Egyszerű, prószten-a-o,
Csinos, sznaj'zen-a-o.

Gospôdov oblék je nôvi. Pávra odévka je prósztia i sznaj'zna. Detecsi oblék bojdi proszti i céli, né pa bogati i raztrgani. Materé i ocsé ocsa je nas dédek; ocsina i máterna mati je nasa bábica. Goszpôdovi pláscsi szo csarni, goszpodicsine rokavice szo erdecse. Goszpocski oblék je bogat, páverszki je prósztia.

3. Nanásajôcsi-zaiméni.

Ka szo nanásajôcsi-zaiméni?

Nanásajôcsi-zaiméni szo táksi táli govorénya, steri na vodbeno-récs (alany) nanásajo, dp. *a hazug elárulja magát* (la'zlivec szam szebé ovádi).

Nanásajôcsi-zaiméni szo eti naszledüvajôcsi:

<i>mag-am</i>	} (szam)	<i>mag-unk</i>	} (szami)
<i>mag-ad</i>		<i>mag-atok</i>	
<i>mag-a</i>		<i>mag-uk</i>	

Za volo véksega vtiszkanya vcsászi sze pred nanásajôcsi-zaiméni oszobni zaimé nūcajo, kak:

<i>én-ali enmagam</i>	}	jaz	}	szam
<i>te-ali tenmagad</i>		ti		
<i>ő-ali őnmaga</i>	}	on	}	szami
<i>mi-ali minmagunk</i>		mi		
<i>ti-ali tinmagatok</i>	}	vi	}	szami
<i>ő-ali őnmaguk</i>		oni		

Nanásajócsi-zaiméni iména dosztavke tüdi
zrédoma gorivzemejo: *magam-é, magad-nak, ma-
gáról* i. t. v.

Na vesenyé.

A rossz ember maga magát hozza hirbe. Te ke-
veset törődöl magaddal. A gazda pénzt vett magához.
Őnmagukban sem biznak. Jóska vigyázatlanságból
megszurta az ujját. Magatok voltatok a hibásak.
Gondoskodjál magadról. Légy birád őnmagadnak. Ne
palástoljátok a rossz tetteket, mert ezzel csak ma-
gatoknak ártatok.

Asztal, szto,
Szék, sztolec,
Pad, klóp,
Kéz, nos,
Kanál, 'zlica,
Villa, rasoska,

Tál, szkleđa, szkléca,
Korsó, vrcs,
Abrosz, sztolniprt,
Sótartó, szolenka,
Gyertya, szvécsa,
Gyertyatartó, poszvecsnek.

Csidi je té nos? Té nos je szesztrin. Csida je
ena 'zlica? Ena 'zlica je bratova. — Veszelim sze,
ka szo mati zdravi. Máte pri szebi nos? Veszéli sze,
ka je lépo vrémen. Kúpiva szi vrcs i szkléco. Bojdite
v-méri med szebom. Postújem szvoje sztarise.

4. Kázajócsi-zaiméni.

Ka szo kázajócsi-zaiméni?

Kázajócsi-zaiméni szo táksi táli govo-

rénya, z-sterimi na oszobe- ali na dugoványe
ká'zemo za rocslénya eti od ti drügi, dp. **ez**
az én könyvem, az a tied (eto je moja kniga,
ena je tvoja).

Kelkoféle szo kázajôcsi-zaiméni?

Kázajôcsi zaiméni szo triféle, kak:

1. Na blizi kázajôcsi: *ez, ezen, emez,*
ugyanaz, ugyanezen (ete, eta, eto, tôle, ta-le,
le-ta, le-tôle, le-te) i. t. v.

2. Na ozdalecsino kázajôcsi: *az, azon,*
amaz, ugyanaz, ugyanazon (eni, ena, eno; eni-le,
ona-le, on-le, eno-le, le-eno, le-eni, le-ena;
tishti-a-o) i. t. v.

3. Káksoszt kázajôcsi: *ily, oly,*
ilyen, olyan, ilyetén, olyatén, ilyes, olyas (táksi-a-o,
tolikási-a-o) i. t. v.

Kázajôcsi zaiméni dosztavke zrédoma go-
rivzemejo: medtémtoga eti kázajôcsi zaiméni
ez i **az** zádnyo z litero na dosztavka zacsétka
litero preobrnéjo, dp. **en-nek** (ez-nek), **ah-hoz**
(ahoz), **er-ről** (ezről) i. t. v.

Na vcsenyé.

Látod ott azt a magas fát? Hol találtad ezt
az aranyat? Hallgassatok erről a dolgról! Csak az
a gyermek kap ajándékot, ki leckéjét jól fogja tudni.
Ez oly kívánság, melynek sokan fognak megfelelni.
Az a lusta ott ezzel sem törődik. Az ily gyermek-
ben a szülék nem fogják örömuiket lelteni. Ki olyast
kér, mit nem lehet megadni, az teljesithetlen után
vágynak.

A fej, gláva,
Nyelv, jezik,

| Kéz, rôka,
| Láb, nôga,

Szem, okó, ocsi,
Fül, vüha,
Test, tétlo,
Homlok, cselo,

Világítás, poszvét,
Hang, glász,
Kincs, kincs,
Ajándék, dár,

Ete cslovek tákso veliko glavô má. Ena 'zenszka jáko szkrbliva. Táksi lépi glász má zapopevanye! Tízta róka kaj vrédna, stera sze zdárom opoméni od szíromáka. Le-eni je najso kincs, ki je dnesz tam hodo.

5. Povrácsajócsi-zaiméni?

Ka je povrácsajócsse-zaimé?

Povrácsajócsse-zaimé je táksi táo govo-rénya, steri edno 'ze napréprineseno oszobo ali dugoványe nam vu pamet nazáj povrné.

Kelkoféle szo povrácsajócsi-zaiméni?

Povrácsajócsi-zaiméni szo stiriféle, kakti:

1. Oszob povrnési: *ki, aki, melyik, amelyik*, (ki, sto, steri).

2. Gvisnodelo povrnési: *mely, amely* (steri).

3. Negvisno dugoványe povrnési: *mi, ami* (ka).

4. Káksoszt povrnési: *milyen, a mi-lyen, minő, a minő, mekkora?* (káksi, kak)

Povrácsajócsi zaiméni dosztavke zrédom gorivzemejo, kak: *ki-é, ki-nek, mely-től, mi-hez* i. t. v.

Na vesenyé.

Ő volt az, ki megmenté életünket. Ez azon föld, melyet apáink vérükkel szereztek. Milyen a mosdó, olyan a törülköző. Kiben nincs becsület, az

nem irtózik a büntől. A mely állattal jól bánnak, az engedelmes szokott lenni. Megjött az a lányka, ki tegnap virágot ígért hozni. Minő nagy kár, hogy föladatáról megfeledkezék. Fialat barátom, kerüld mind azt, a mi rossz.

Szoba, hi'za,
Kamara, klét,
Hálószoba, szpálnica,
Konyha, kühnya,
Pince, pívnicá,
Fal, szténa,

Ablak, okno,
Tető, sztreha,
Kapu, vráta,
Ajtó, dveri,
Kűszöb, prag,
Udvar, dvor.

Táksi cslovek, ki je delaven, vszigdár nájde dobro meszto. Sto szebé povr'ze, od táksega sze lidjé tüdi zpozábijo. Steri je medvami, ki je tó preg-réhso? Kak sze vrêmen ká'ze? káksi pôv sze letosz tróstamo.

6. Pitajôcsi-zaiméni?

Ka szo pitajôcsi-zaiméni?

Pitajôcsi-zaiméni szo táksi táli govo-rénya, steri pitajôcsne oszobe ali dugoványa imé zasztáplajo, dp. *ki volt ma nálatok?* (sto je dnesz privasz bio?)

Kelkoféle szo pitajôcsi zaiméni?

Pitajôcsi zaiméni szo stiriféle, kakti:

1. Oszobe pitajôcsi: *ki? kicsoda? melyik?* (sto? steri?).

2. Dugoványe pitajôcsi: *mi? micsoda? melyik?* (ka? kaksi? steri?)

3. Káksoszt pitajôcsi? *mily? milyen? minő? micsodás? mekkora?* (kaksi? kak?)

4. Racsun pitajôcsi: *mennyi? hány? hányadik?* (keliko? kelkési?)

Pitajócsi-zaiméni zrédom gorivzemejo imédosztavke, kak ; *ki-nek ? ki-k ? mi-től ? i. t. v.*

Na vesenyé.

Hány óra van ? Hány napig voltál beteg ? Ötig. Mennyi időd van a tanulásra ? Kevés. Ki volt ma nálatok ? Az anyám nénje. Midőn beteg voltál, mit nem velt szabad enned ? Kenyeret. Ha bajban vagy, kihez fordulsz ? A jó emberekhez. Micsoda idő készül ? Borult. Milyen virágot kaptál ajándékba ? Rózsát.

Hivatalnok, csésztnik,
Polgár, mesztancsar, pör-
gar,

Orvos, vrácsiteo,
Pap, dühovnik,
Paraszt, páver, kmet,
Kereskedő, tr'zec,

Szerencsés, szrecsen a-o,
Hű, vören a-o,

Szorgalmas, delaven, pas-
cslivi a-o,

Becsületes, posten-a-o,

Szives, szrcsen-a-o,

Barátságos, prijátliven-a-o

Ka szi ? Jaz szam posteni kmet. Ka je tvoj brat ? Moj brat je dühovnik. Sto je ete vrlí cslovik ? Tò szo nas vucsenik. Koliko dnévov v-ednom tjédni ? Szedem. Kelkési szi vcsera vrđi bio ? Péti. Kákso blágo szi noszo ? Hi'zno. Sto szi ? Jaz szam tvoj prijátel ? Kaksz je hi'za ? Hi'za je zidana.

7. Negvisni-zaiméni ?

Ka szo negvisni-zaiméni ?

Negvisni zaiméni szo táksi táli govorénya, steri meszto negvisni oszòb ali dugovánja iména sztojijo, dp. *valaki bement a szobába* (nikák je v-hi'zo sò)

Steri szo ti negvisni-zaiméni ?

Negvisni-zaiméni szo eti naszledüvajúcsi :

1 Na oszobe gledôcs: *valaki, kiki, akárki, senki, akárkicsoda, egyvalaki, mindenki* (nikák, stojsté, niscse).

2. Na dugoványe gledôcs: *akármi, valami, némi, semmi, akármicsoda* (ka koli, nikaj, kajsté) i. t. v.

3. Na oszobe ino na dugoványe gledôcs: *némely, némelyik, akármely, akármelyik, valamely* (nisteri, steristé) i. t. v.

Negvisni-zaiméni imédosztavke tüdi zrédoma gorivzemejo, kak: *valaki-től, mindenki-nek, semmi-ről* i. t. v.

Na vcsenyé.

Senkit sem szabad gunyolni. Némely ember hevességében rosszat tesz. Az erős akarat akármily akadályt legyőz. Ne avatkozzál oly dologba, melyhez semmi közöd. Akármi legyen is foglalatosságod, de légy becsületes ember. Valakiről rosszat mondani illetlenség. Csak némi szorgalom kell ahhoz, hogy leckédet jól megtanuld. Mindenki szereti a tiszta s szorgalmas gyermeket.

Idő, vrêmen, cajt,
Év, leto,
Hónap, mészec,
Hét, tjeden,
Nap, dén,
Tavasz, protoletje,

Nyár, leto,
Ősz, jeszén,
Tél, zima,
Óra, vöra,
Perc, minuta,
Ünnep, szvétek.

Naj hváli jeszén stojsté, záto je li lepse protoletje. Niscse ne vé dneš, ka sze nyemi vütro pri-peti. Nisteri cslovek szi jáko lehko dene. Vszákomi

je du'znoszt postenyé obvarvati. Nikáki tó právjio. ka toplo leto velki mraz naszledúje.

7. Vrémèna-récs.

Ka je vrémèna-récs?

Vremèna-récs je táksi táo govorènya, steri oszobi ali dugoványi csinènye, trplènye, ali káksi sztális znamenúje, dp. *a tanár tanít* (vucsènik vcsi); *a csirke le õletik* (piscse sze zarè'ze); *a csecsemõ alszik* (détice szpi).

Ka je potreèbno med ocsmi dr'zati pri vrémèna-recsi poprèk?

Pri vrémèna-récsi je potreèbno med ocsmi dr'zati poprèk:

- a.) vrémèna-récsi znamenüvanoszt i vrémèna-récsi formo;
- b.) csinènya nácsin i vrémèna;
- c.) vodbene-recsi oszobe i racsuna;
- d.) vrémèna-récsi vugibanya forme.

1. **Vrémèna-récs naznamenüvanoszt gledòcs.**

Kelkofèle zná bidti vrémèna-récs naznamenüvanoszt gledòcs?

Naznamenüvanoszt gledòcs vrémèna-récs zná bidti: *djánszka*, *trpivna* ino *sžrèdnyá*.

Djánszka je vrémèna-récs, csi tó znamenúje, ka oszoba, ali meszto oszobe vzéto dugoványe nekaj dela, dp. *a gyermek ír* (dète pise); *a ló fut* (kony bi'zi), *az óra üt* (võra 'bije).

Trpivna je vrémèna-récs, csi tó znamenúje, ka oszoba, ali meszto oszobe vzéto dugoványe nekaj trpi, dp. *a tolvaj bezáratik*

(tát sze pod spor dene); *a tehén* megfeje-
tik (krava sze podoji); *a rossz tanuló* meg-
büntettetik (lagoji vucsenik sze pokas-
tiga).

Szrêdnja vrêmena-rêcs znamenüje, ka
oszoba, ali meszto oszobe vzêto dugoványe ne-
kaj csiní ali trpi, dp. *az engedetlen gyermek*
veszekszik (nebogatni pojep sze razbi-
jáva); *a juh* kérödzik (ovca pre'ziva); *a virág*
virágzik (korina cveté).

Na vesenyé.

Az anya gondosan ápolja gyermekeit. Házunk
körül fákat ültettünk. A kertészek által sok növény
tenyésztetik. A korcsmában a bor literrel méretik.
A kereskedő méterrel méri a posztót. A viszályko-
dók közt a béke helyre állt. Szomoru jövőnek né-
zünk elé.

Természet, natura,
Levegő, zrák,
Madár, ftics, ftica,
Hal, riba,
Virág, cvet,
Növény, nárasz,

Nőni, rasztém-eti,
Virágozni, cvetém-ti,
Érik, zrêli, zorim-iti,
Zöldel, zelénim-iti,
Világítok, szvétim,
Sütni (nap), szijam-ati.

Na nébi szija erdêcse szunce i szvétí csloveki
pri deli. Vszáka sztvár sze veszeli protoletji. Hlápec
'ze naprégo konye. Szád sze ozoro i vütro de doli
bráni. Vnocsi mészec szveti na nébi.

2. V r ê m e n a - r ê c s n a f o r m o g l e d ô c s .

Kelkoféle je vrêmena-rêcs na formo gledôcs?
Vrêmena-rêcs je na formo gledôcs dvoje-

féle, kakti táksa, stera sze etak dokoncsa: — **ik**, dp. *tör-ik* (tere sze), *nyul-ik* (vtegüje sze), *nyugsz-ik* (pocsiva), ino táksa, stere koréna-obráz brezi **ik** dokoncseka sztoji.

Zvön eti escse szojo:

1. **Pomágajôcsa vrêmena-rêcs**, stera vu szvojem vugibanyi niksi rázum neznamenüje; nego vszigdár drügoj vrêmena-rêcsi napomágame sziü'zi nistero vrêmen bolje znamenüvati, dp. *várni fogok* (csakao bom), *éhes leszek* (lacsen bodem) i. t. v.

2. **Edne oszobe vrêmena-rêcsi**, stere sze vszigdár vtrétjoj oszobe nûcajo, etaksi szo: *esik* (de'zd'z ide), *fáj* (boli), *illik* (sika sze), *látszik* (vidí sze), *történik* (godi sze) i. t. v.

3. **Vrêmena-rêcs na csinênya nácsina gledôcs.**

Na kelkoféle formo zná vrêmena-rêcs znamenüvati nácsin csinênya?

Vrêmena-rêcs nácsin csinyêna na séztféle formo zná znamenüvati:

1. Csi sze csinênye li po prôsztom zname-nüje, te je vrêmena-rêcs vu **kázavnom nácsini**, dp. *a gyermek szalad* (dête be'zi), *a földmives szánt* (poloobdelavec orjé).

2. Csi sze na csinyêne premárja, te je vrêmena-rêcs vu **zâpovedivnom nácsini**, dp. *gyermek szaladj!* (dête be'zi!), *földműves szánt!* (poloobdelavec ori!)

3. Csi csinênye od kaksega násztaja viszi, te je vrêmena-rêcs **zve'zûvâvnom nácsini**, dp. *kivánom, hogy szaladj* ('zelem, kaj bi be'zo);

várj esöre, hogy könnyebben szánthass (csakaj na de'zd'z, ka leh'ze orjés).

4. Csi sze csinénye 'zelé, te je vrémena-récs vu **'zelevávnom nácsini**, dp. szaladn-ék, *de fáj a lábom* (be'zo bi, ali nôga me boli); *a földmives szántana*, ha ekéje volna (poloobdelovec bi orao, csi bi plüg meo).

5. Csi sze csinénye szamo poprék vöpové, te je vrémena-récs **neokoncsivnom nácsini**, dp. szaladni (be'zati), szántani (orati).

6. Csi sze z-csinényom vküpprikapcseno lasztivoszt tü znamenüje, te je vrémena-récs vu **delivnom nácsini**, dp. szántó (orács), varró (sivas).

Na vesenyé.

A szorgalmas gyermek tanul. A munkások dolgoznak. Siess a mezőre s mondd atyádnak jöjjön haza, mert vendég érkezett. Fuss és mindjárt gyere vissza! Ma szeretnék a városba menni. Könnyű annak fizetni, kinek pénze van. A busuló özvegy férjét még most is siratja.

Haza, domovina,
Otthon, dom,
Ország, ország,
Tartomány, dr'zélo,
Vidék, kraj,
Ut, pôt, ceszta,

Gyalogut, pëska-pôt,
Pajta, jümülo,
Állok, sztojim-ati,
Feküdni, le'zim-ati,
Fogom, dr'zim-ati,
Folyni, teccém-ti.

Iscse szvojo domovino. Lidje v-cérkev ido. Be'zi po vrácsitela, naj frisko pride. Ide po pëskoj-pôti! Sô bi na szenye, ali morem domá osztáti. Dugo lezati je né zdravo. Orács sze domô pascsi.

4. V r é m e n a - r é c s n a c s i n é n y a
v r é m e n g l e d ô c s.

V-kom sze zgodi csinénye?

Csinénye sze vu vrémeni zgodi. Vrémen
zná bidti: zdásnye-, preminôcse-i prisesztno.

Csi sze csinénye zdaj zgodi, te je vré-
mena-récs vu **zdásnyem-vrémeni**, dp. *az
asszony vár* ('zenszka csáka); a *koldus kér* (kô-
dis proszi.)

Csi je csinénye 'ze preminolo, te je vré-
mena-récs vu **preminôcsem vrémeni**, dp.
az asszony várt ('zenszka je csákala); a *koldus
kért* (kôdis je proszo).

Csi sze csinénye escse má zgoditi, te je
vrémena-récs vu **prisesztnom vrémeni**, dp.
az utas fog várni (pôtnik bo csakao); *az utas
fog kérni* (kôdis bode proszo).

*Zvön eti tri glávni vrémenov szojo escse
drügi vrémeni?*

Zvön eti tri glávni vrémenov szojo escse
prilogvrémeni, kak:

1. K o m a j p r e m i n ô c s e v r é m e n , d a
je csinénye komaj dokoncsano, dp. *az utas vára*
(pôtnik je csako); a *koldus kére* (kôdis je
proszo).

2. d á v n o p r e m i n ô c s e v r é m e n , g d a
sze je csinénye 'ze dávno zgodilo, dp. *az utas
várt vala*; a *koldus várt vala*.

5. V r é m e n a - r é c s n a v o d b e n e - r é -
c s i c s i n é n y e g l e d ô c s.

Z-kém sze vrémena-récsi csinénye vöpové?

Vrémena-récsi csinénye sze zvodbenov-
recsjöv oszobe vöpové. Na znamenüvanye vod-

bene-récsi oszobe sze **én**, **te**, **ő**; **mi**, **ti**, **ők** oszobni zaiméni nácajo, steri sze medtémtoga pred vréména-recsjöv ne glászijo.

Z-kém je návada ete zaiméne oszób pred vréména-recsjöv namesztiti?

Ete oszobne zaiméne pred vréména-recsjöv je návada namesztiti z-dosztavkom, dp. *tanul-ok* (vcsim sze) **-ok** prvo oszobo zname-nüje; *tanul-sz* (vcsisz sze) **-sz** drügo oszobo znamenüje i. t. d.

Eti dosztavki sze za **dosztavke vréména-récsi** imenüjejo.

6. **V r é m é n a - r é c s n a v o d b e n o - r é c s g l e d ô c s.**

Gda je vréména-récs vu jedinszkom i vno'zinszkom racsuni?

V-jedinszkom racsuni jeszte vréména-récs, csi zaimé oszobe, ali toga dosztavek — dosztavek récsi — tüdi v-jedinszkom racsuni jeszte, dp. **én** *irok* (jaz pisem), **ir-sz** (pises.)

Vno'zinszkom racsuni jeszte vréména-récs, csi zaimé oszobe, ali vréména-récsi dosztavek tüdi vno'zinszkom racsuni jeszte, dp. **mi** *ir-unk* (mi pisemo), *ir-tok* (pisete.)

7. **N a f o r m o v u g i b a n y e v r é m é n a - r é c s i g l e d ô c s.**

Kákse dosztavke zná vréména-récs gorijemati?

Vréména-récs zná gorijemati tákse dosztavke, steri vönepoká'zejo dokoncsano csinénye dugoványa, dp. *tanulok* (vcsim sze), *irsz* (pises). Táksega hipa je récs vu **nedokoncsanoj** formi.

Csi pa tákse dosztavke gorijemlé, steri csinénye dugoványa dokoncsano vöpoká'zejo, te je vu **dokoncsanoj - formi**, dp. *füt-öm* (a *kályhát* — pécs köhrim), *szánt-od* (a *földet* — orjés zemlô).

V u g i b a n y e v r ê m e n a - r ê c s i .

Ka sze zové za vugibanye vrêmena-rêcsi?

Csi k-vrêmena-rêcsi dosztavke prilo'zimo, eto sze **vugibanye vrêmena-rêcsi** imenüje.

Nistera vrêmena-rêcs prí vugibanyi ne premené szvojo korenaszto formo, eta je porédna, dp. *vá-gok* (porédna — szekam) *alsz-om* (szpim — neporédna).

I.

Vugibanye porédne vrêmena-rêcsih.

I. Vrêmena-rêcsih brezi-ik.

K á z a v e n n á c s i n .

Z d á s n y e v r ê m e n .

Nedokoncsana forma:		dokoncsana forma:			
jedinszki vno'zinszki racsun	{	<i>vár-ok(lak)</i>	<i>kér-ek(tek)</i>	<i>vár-om</i>	<i>kér-em</i>
	{	<i>vár-ss</i>	<i>kér-ss</i>	<i>vár-od</i>	<i>kér-cd</i>
	{	<i>vár</i>	<i>kér</i>	<i>vár-ja</i>	<i>kér-i</i>
	{	<i>vár-unk</i>	<i>kér-ünk</i>	<i>vár-juk</i>	<i>kér-jük</i>
	{	<i>vár-tok</i>	<i>kér-tek</i>	<i>vár-játok</i>	<i>kér-itek</i>
	{	<i>vár-nak</i>	<i>kér-nek</i>	<i>vár-ják</i>	<i>kér-ik.</i>

Znaménka. Pri s, sz, z literami okoncsani vrêmena-rêcsih vu dokoncsanoj formi rêcsi naprêprijájôcsi dosztavek j litera sze podrügacsiti more na ono litero, z-sterov vrêmena rêcs okoncsana, dp. *ás-sa* (meszto *ás-ja*), *ás-suk*, *ás-sátok*, *ás-sák* i. t. v.

Komaj preminôcse vrêmen.

vár-ék	t	kér-ék	t	vár-ám	get	kér-ém	
vár-ál	i	kér-él	i	vár-ád	deget	kér-éd	
vár-a	m	kér-e	m	vár-a	déget	kér-é	
vár-ánk	l a	kér-énk	l a	vár-ók	v e n d é g e t	kér-ök	a k ö n y v e t
vár-átok	a	kér-étek	a	vár-átok	v	kér-étek	
vár-ának	v	kér-ének	v	vár-ák	a	kér-ék	a

Preminôcse vrêmen.

(vrêmena znaménye je t ali ott, ett, ött)

vár-t-am	t	kér-t-em	t	vár t am	get	kér-t-em	
vár-t-ál	i	kér-t-él	i	vár t ad	deget	kér-t-ed	
vár-t	m	kér-t	m	vár-t-a	déget	kér-t-e	
vár-t-unk	l a	kér-t-ünk	l a	vár-t-uk	v e n d é g e t	kér-t-ük	a k ö n y v e t
vár-t-atok	a	kér-t-etek	a	vár-t-átok	v	kér-t-étek	
vár-t-ak	v	kér-t-ek	v	várt-t-ák	a	kér-t-ék	a

Dávno preminôcse vrêmen.

(tak sze vugible, kak preminôcsevrêmen, szamo ka vala ali volt pomágajôcso récs gorivzeme.)

vár-tam(lak)	kér-tem(lek)	vár-tam	kér-tem
vár-tál	kér-tél	vár-tad	kér-ted
vár-t	kér-t	vár-ta	kér-te
vár-tunk	kér-tünk	vár-tuk	kér-tük
vár-tatok	kér-tetek	vár-tátok	kér-tétek
vár-tak	kér-tek	vár-ták	kér-ték

vala ali volt vala ali volt vala ali volt

Prisesztno vrêmen.

várni	fog-ok	várni	fog-om
	fog-sz		fog-od
	fog		fog-ja
kérni	fog-unk	kérni	fog-juk
	fog-tok		fog-játok
	fog-nak		fog-ják

v a l a m i n t

a könyvet, a vendéget

Zapovediven nácsin.

(nácsina znaménye je j).

Zdásnyne vrémen.

vár-j		kér-j		vár-jad		kér-jed	
vár-jon	valamit	kér-jen	valamit	vár-ja	vendéget	kér-je	könyvet
vár-junk		kér-jünk		vár-juk		kér-jük	
vár-jatok		kér-jetek		vár-játok		kér-jétek	
vár-janak		kér-jenek		vár-ják		kér-jék	

Znaménka. Vu zapovediven nácsini na s, sz, z okoncse vrémena-récsi j litero na koréna zádnýo litero podrúgacsijo, dp. *ás-s* (meszto j); *vadász-sz* (meszto j), *nész-z* i. t. v.

Csi korén vöide z-literov t, eta sze za krátkim glásznikom ná s obrné, dp. *fut* = *fus-s*, *arat* = *aras-s*. — Za dugim glásznikom, ali csi vu koréni pred literov t vküpglász-nik jeszte, teda k-literi t more escse s goriprijéti, dp. *vét-sönt-s*.

Zve'z üváven nácsin.

(Nácsina znaménye je j).

Zdásnyne vrémen.

vár-jak		kér-jek		vár-jam		kér-jem	
vár-j	it	kér-j	it	vár-jad	vendéget	kér-jed	könyvet
vár-jon	mit	kér-jen	mit	vár-ja		kér-je	
vár-junk		kér-jünk		vár-juk		kér-jük	
vár-jatok		kér-jetek		vár-játok		kér-jétek	
vár-janak		kér-jenek		vár-ják		kér-jék	

Preminöcse vrémen.

(tak sze vugible, kak kázavnoga nácsina preminöcse vrémen goripréjécsi légyen pomagájöcso récs).

vár-tam		kér-tem		vár-tam		kér-tem	
vár-tál	en	kér-tél	en	vár-tad	en	kér-ted	en
vár-t	yen	kér-t	yen	vár-ta	yen	kér-te	yen
vár-tunk		kér-tünk		vár-tuk		kér-tük	
vár-tatok		kér-tetek		vár-tátok		kér-tétek	
vár-tak		kér-tek		vár-ták		kér-ték	

Prisesztno vrëmen.

(Vrëmena znaménye je and, end).

Dokoncšana forma	Nedokoncšana	vár-and-ok	v a l a m i t	kér-end-ek	v a l a m i t		
		vár-and-ass		kér-end-esz			
		vár-and		kér-end			
		vár-and-unk		kér-end-ünk			
		vár-and-otok		kér-end-etek			
		vár-and-anak		kér-end-enek			
	Dokoncšana	vár-and-om		a v e n d é g e t		kér-end-em	a k ö n y v e t
		vár-and-od				kér-end-ed	
		vár-and-ja				kér-end-i	
		vár-and-juk				kér-end-jük	
		vár-and-játok				kér-end-itek	
		vár-and-ják				kér-end-ik	

'Zeleváven nácsin.

(Nácsina znaménye je n ali an, en.)

Zdásnye vrëmen.

vár-nék	t	kér-nék	t	vár-nám	kér-ném	a k ö n y v e t
vár-nál	i	kér-nél	i	vár-nád	kér-néd	
vár-na	m	kér-ne	m	vár-ná	kér-né	
vár-nánk	l	kér-nénk	l	vár-nók	kér-nők	
vár-nátok	a	kér-nétek	a	vár-nátok	kér-nétek	
vár-nának	v	kér-nének	v	vár-nák	kér-nék	

Preminôcse vrëmen.

(Tak sze vugible kak kázavnoga nácsina preminôcse vrëmen goriprivijsi volna pomágajôcso récs.)

vár-tam	volna	kér-tem	volna	vár-tam	volna	kér-tem	volna
vár-tál	volna	kér-tél	volna	vár-tád	volna	kér-téd	volna
vár-t	volna	kér-t	volna	vár-ta	volna	kér-te	volna

<i>vár-tünk</i>	<i>volna</i>	<i>kér-tünk</i>	<i>volna</i>	<i>vár-tuk</i>	<i>volna</i>	<i>kér-tük</i>	<i>volna</i>
<i>vár-tatok</i>	<i>volna</i>	<i>kér-tetek</i>	<i>volna</i>	<i>vár-tátok</i>	<i>volna</i>	<i>kér-tétek</i>	<i>volna</i>
<i>vár-tak</i>	<i>volna</i>	<i>kér-tek</i>	<i>volna</i>	<i>vár-ták</i>	<i>volna</i>	<i>kér-ték</i>	<i>volna</i>

Prisesztno vrëmen.

Nedokcsana	forma	<i>vár-and-anék</i>	<i>valamit</i>	<i>kér-end-enék</i>	<i>valamit</i>
		<i>vár-and-anál</i>		<i>kér-end-enél</i>	
		<i>vár-and-ana</i>		<i>kér-end-ene</i>	
	<i>vár-and-anánk</i>	<i>kér-end-enének</i>			
		<i>vár-and-anátok</i>		<i>kér-end-enétek</i>	
		<i>vár-and-anának</i>		<i>kér-end-enének</i>	
Dokcsana	<i>avendéget</i>	<i>vár-and-anám</i>	<i>avendéget</i>	<i>kér-end-eném</i>	<i>avendéget</i>
		<i>vár-and-anád</i>		<i>kér-end-enéd</i>	
		<i>vár-and-aná</i>		<i>kér-end-ené</i>	
		<i>vár-and-anók</i>	<i>avendéget</i>	<i>kér-end-enők</i>	<i>avendéget</i>
		<i>vár-and-anátok</i>		<i>kér-end-enétek</i>	
		<i>vár-and-anák</i>		<i>kér-end-enék</i>	

Neokoncsiven nácsin.

(Nácsina znaménye je ni ali ani, eni.)

Zdásnye vrëmen.

<i>vár-ni</i>	<i>kér-ni</i>
---------------	---------------

Oszobno zdásnye vrëmen.

<i>vár-nom</i>	<i>kell valamit</i>	<i>kér-nem</i>	<i>kell valamit</i>
<i>vár-nod</i>		<i>kér-ned</i>	
<i>vár-nia</i>		<i>kér-nie</i>	
<i>vár-nünk</i>	<i>kell valamit</i>	<i>kér-nünk</i>	<i>kell valamit</i>
<i>vár-notok</i>		<i>kér-netek</i>	
<i>vár-niok</i>		<i>kér-niök</i>	

Deliven nácsin.

Zdásnye vrëmen.

<i>vár-ó</i>	<i>kér-ó</i>
--------------	--------------

Preminôcse vrêmen.
vár-t | kér-t

Prisesztno vrêmen.
vár-andó | kér-endő

Sztálicsa znamenűvas.

vár-va | kér-ve
vár-ván | kér-vén

Vrêmena-rêcsi na -ik dokoncsek.

Vrêmena-rêcsi, stere korén v-kázavnom
nácsini zdásnyega vrêmena jedinszkoga racsuna
trétjoj oszobi-ik dokoncsek májo.

K á z a v e n n á c s i n.

Zdásnye vrêmen.

lak-om		kés-em
lak-ol		kés-el
lak-ik		kés-ik

lak-unk		kés-ünk
lak-tok		kés-tek
lak-nak		kés-nek

Komaj preminôcse vrêmen.

lak-ám		kés-ém
lak-ál		kés-él
lak-ék		kés-ék

lak-ánk		kés-énk
lak-átok		kés-étek
lak-ának		kés-ének

Preminôcse vrêmen.

lak-tam		kés-tem
lak-tál		kés-tél
lak-ott		kés-ett

lak-tünk
lak-tatok
lak-tak

kés-tünk
kés-tetek
kés-tek

Dávnó preminőcse vrémen.

lak-tam *vala* *ali* *volt*

kés-tem *vala* *ali* *volt*

lak-tál " "

kés-tél " "

lak-ott " "

kés-ett " "

lak-tünk " "

kés-tünk " "

lak-tatok " "

kés-tetek " "

lak-tak " "

kés-tek " "

Prisesztno vrémen.

fog-ok

fog-ok

fog-sz

fog-sz

fog

fog

lakni

késni

fog-unk

fog-unk

fog-tok

fog-tok

fog-nak

fog-nak

Zapovediven nácsin.

lak-jál

kés-s-sél

lak-jék

kés-s-sék

lak-jünk

kés-s-ünk

lak-jatok

kés-s-etek

lak-janak

kés-s-enek

Zve'zűváven nácsin.

Zdásnye vrémen.

lak-jam

kés-sem

lak-jál

kés-sél

lak-jék

kés-sék

<i>lak-junk</i>		<i>kés-sünk</i>
<i>lak-jatok</i>		<i>kés-setek</i>
<i>lak-janak</i>		<i>kés-senek</i>

Preminőcse vrêmen

<i>lak-tam legyen</i>		<i>kés-tem leyyen</i>
<i>lak-tál</i> "		<i>kés-tél</i> "
<i>lak-ott</i> "		<i>kés-ett</i> "

<i>lak-tunk</i> "		<i>kés-tünk</i> "
<i>lak-tatok</i> "		<i>kés-tetek</i> "
<i>lak-tak</i> "		<i>kés-tek</i> "

Prisesztno vrêmen

<i>lak-andom</i>		<i>kés-endem</i>
<i>lak-andol</i>		<i>kés-endel</i>
<i>lak-andik</i>		<i>kés-endik</i>

<i>lak-andunk</i>		<i>kés-endünk</i>
<i>lak-andatok</i>		<i>kés-endetek</i>
<i>lak-andanak</i>		<i>kés-endenek</i>

'Zeleváven nácsin.

Zdásnye vrêmen.

<i>lak-nám</i>		<i>kés-ném</i>
<i>lak-nál</i>		<i>kés-nél</i>
<i>lak-nék</i>		<i>kés-nék</i>

<i>lak-nánk</i>		<i>kés-nénk</i>
<i>lak-nátok</i>		<i>kés-nétek</i>
<i>lak-nának</i>		<i>kés-nének</i>

Preminőcse vrêmen.

<i>lak-tam volna</i>		<i>kés-tem volna</i>
<i>lak-tál</i> "		<i>kés-tél</i> "
<i>lak-ott</i> "		<i>kés-ett</i> "

<i>lak-tunk volna</i>		<i>kés-tünk volna</i>
<i>lak-tatok</i> "		<i>kés-tetek</i> "
<i>lak-tak</i> "		<i>kés-tek</i> "

Neokoncsiven nácsin.

Zdásnye vrêmen.

<i>lak-ni</i>		<i>kés-ni</i>
---------------	--	---------------

Oszobno zdásnye vrêmen.

<i>lak-nom</i>		<i>kés-nem</i>
<i>lak-nod</i>		<i>kés-ned</i>
<i>lak-nia</i>		<i>kés-nie</i>

<i>lak-nunk</i>		<i>kés-nünk</i>
<i>lak-notok</i>		<i>kés-netek</i>
<i>lak-niok</i>		<i>kés-niök</i>

Deliven nácsin.

Zdásnye vrêmen.

<i>lak-ó</i>		<i>kés-ő</i>
--------------	--	--------------

Preminôcse vrêmen.

<i>lak-ott</i>		<i>kés-ett</i>
----------------	--	----------------

Prisesztno vrêmen.

<i>lak-andó</i>		<i>kés-endő</i>
-----------------	--	-----------------

Sztáliscse znamenüvas.

<i>lak-va</i>		<i>kés-ve</i>
<i>lak-ván</i>		<i>kés-vén</i>

3. Trpivne vrêmena-rêcsi.

Csi sze vrêmena-rêcsi csinénya korenasztoj formi **-atik**, **-etik** ali **-tatik**, **-tetik** prikapcsi, po etaksem **trpivna vrêmena-rêcs**

bode, dp. *vár*: *vár-atik*, *kér*: *kér-etik* szeret :
szeret-tetik, *hordoz*: *hordoz-tatik*.

Trpivne vrémèna-rècsi sze na formo -ik
dokoncsek imajòcse vrémèna-rècsi vugiblejo, dp.
vár-at-om, *vár-at-ol*, *vár-at-ik* i. t. v.

II.

Vugibanye neporédne vrémèna-rècsih.

K á z a v e n n á c s i n .

Zdásnye vrémèn.

Jedinszki racsun		Vno'zinszki racsun	
<i>vagy-ok</i>	(szam)	<i>vagy-unk</i>	(szmo)
<i>vagy</i>	(szi)	<i>vagy-tok</i>	(szte)
<i>van</i>	(je)	<i>vagy-nak</i>	(szo)
<i>megy-ek</i>	(idem)	<i>megy-ünk</i>	(idemo)
<i>mégy</i> ali <i>mész</i>	(ides)	<i>megy-tek</i>	(idete)
<i>megy</i> ali <i>mén</i>	(ide)	<i>men-nek</i>	(idejo)

Komajpreminòcse vrémèn

<i>val-ék</i>	<i>val-ánk</i>
<i>val-ál</i>	<i>val-átok</i>
<i>val-a</i>	<i>val-ának</i>
<i>men-ék</i>	<i>men-énk</i>
<i>men-él</i>	<i>men-étek</i>
<i>men-e</i>	<i>men-ének</i>

Preminòcse vrémèn.

<i>vol-tam</i>	$\left(\begin{array}{l} \text{bio-la} \\ \left\{ \begin{array}{l} \text{szam} \\ \text{szi} \\ \text{je} \end{array} \right\} \end{array} \right)$	<i>vol-tunk</i>	$\left(\begin{array}{l} \text{bili-ó} \\ \left\{ \begin{array}{l} \text{szmo} \\ \text{szte} \\ \text{szo} \end{array} \right\} \end{array} \right)$
<i>vol-tál</i>		<i>vol-tatok</i>	
<i>vol-t</i>		<i>vol-tak</i>	

<i>men-tem</i>)	szam		<i>men-tünk</i>	} szmo } szte } szo
<i>men-tél</i>)	sô szi		<i>men-tetek</i>	
<i>men-t</i>)	je		<i>men-tek</i>	

Dávno preminôcse.

<i>vol-tam</i> }	} <i>vala</i>		<i>vol-tunk</i> }	} <i>vala</i>
<i>vol-tál</i> }			<i>vol-tatok</i> }	
<i>vol-t</i> }			<i>vol-tak</i> }	

<i>men-tem</i> }	} <i>vala</i>		<i>men-tünk</i> }	} <i>vala</i>
<i>men-tél</i> }			<i>men-tetek</i> }	
<i>men-t</i> }			<i>men-tek</i> }	

Prisesztno vâmen.

<i>le-sz-ek</i> (bodem-bom)		<i>le-sz-ünk</i> (bodemo-bomo)
<i>le-sz-essz</i> (bodes-bos)		<i>le-sz-tek</i> (bodete)
<i>le-ss</i> ali <i>le-ss-en</i> (bode-bo)		<i>le-sz-nek</i> (bodejo-bodo)

<i>menni fog-ok</i> bodem	} sô		<i>menni fog-unk</i> bodemo	} <i>slâ</i>
<i>fog-ss</i> bodes			<i>fog-tok</i> bodete	
<i>fog</i> bode			<i>fog-nak</i> bodo	

Zapovediven nácsin.

—		<i>legy-ünk</i> bodimo-bojmo
<i>légy</i> bodi-boj		<i>legy-etek</i> bodite-bojte
<i>legy-en</i> bodo		<i>legy-enek</i> bodo

—		<i>men-jünk</i> idemo
<i>men-j</i> idi		<i>men-jetek</i> idte
<i>men-jen</i> ido		<i>men-jenek</i> ido

Zve' züvâven nácsin.

Zdásnye vrâmen.

<i>le-gy-ek</i>	} <i>bio-bila</i>	} bi		<i>le-gy-ünk</i>	} <i>billi-bilé</i>	} bi	
<i>lé-gy</i>				<i>le-gy-etek</i>			} bi
<i>le-gy-en</i>				<i>le-gy-enek</i>			

men-jék	sô-sla	} bi	men-jünk	sli-sle	} bi	
men-j			men-jetek			} bi
men-jen			men-jenek			

Preminôcse vrêmen.

vol-tam	} legyen	vol-tunk	} legyen
vol-tál		vol-tatok	
vol-t		vol-tak	

Prisesztno vrêmen.

le-endék	le-endünk
le-endessz	le-endetek
le-end	le-endenek

men-endék	men-endünk
men-endessz	men-endetek
men-end	men-endenek

'Zeleváven nácsin.

Zdásnye vrêmen.

vol-nék	} na	} bom-szam	vol-nánk	} bomo-szmo		
vol-nál			—		vol-nátok	—
vol-na			bo-je		vol-nának	bodo-szo

men-nék	} na	} bom	} sô-sla	men-nénk	} bomo	
men-nél				men-nétek		—
men-ne				men-nének		bodo

Preminôcse vrêmen.

vol-tam	} volna	vol-tunk	} volna
vol-tál		vol-tatok	
vol-t		vol-tak	

men-tem	} volna	men-tünk	} volna
men-tél		men-tetek	
men-t		men-tek	

Neokoncsiven nácsin.

Zdásnye vrëmen.

lenni

biti

Oszobno zdásnye vrëmen

<i>le-n-nem</i>)naj bi bio-bila	<i>le-n-nünk</i>)naj bi bili-bilé
<i>le-n-ned</i>		<i>le-n-netek</i>	
<i>le-n-nie</i>		<i>le-n-niök</i>	

men-nem
men-ned
men-nie

men-nünk
men-netek
men-niök

Deliven nácsin.

Zdásnye vrëmen.

val-ó bodôcsi

men-ó idécsi

Preminôcse vrëmen: *vol-t* (bio-bila) *men-t* (sô-sla)

Prisesztno vrëmen: *le-endô*, *men-endô*.

Sztálicse znamcnüvanye:

le-re,

le-vén;

men-re,

men-vén

Vrëmena-rëcsi edne oszobe.

Stere vrëmena-rëcsi sze imenüvajo za edne oszobe vrëmena-recsi?

Za edne oszobe vrëmena-rëcsi sze imenüvajo, stere sze szamo v-trétjoj oszobi nücajo. Ete féle szo: *fáj* (boli), *kell* (trbé), *illik* (sika sze); *nadale*: *alkonyodik* (nagible sze), *esik* (káple), *hallik* (csüje sze), *történik* '(zgodí sze). *villámlik* (blizka sze), i. t. v.

Na vesenyé.

A nyár ismét eljött. A forró nap igen melegen süt. Erdő, mező zöldel és virág özönben pompázik.

A kertészek a kiültetett oltványokat gondosan ápolják. A gabona jól áll s gazdag aratás lesz, ha addig valami baj nem éri. Nyáron a gazda korán kel, hogy munkája után láthasson. Reggelijét pacsirta éneke mellett költi el. A déli nap heve elől az árnyékba menekül, hol szunyadva piheni ki teste fáradalmát, hogy ujult erővel foghasson a munkához. A mint az alkony beáll, a gazda is hazafelé tart. A tehenek, sertések a legelőről szintén hazajövetnek. Távolról a munkások éneke hallik, kiket az izletes vacsora párologva vár oda haza. A gazdaasszony ugyancsak gondoskodott munkásairól. Panasz nem emeltethetik ellene, hisz mindenkinek eleget akart tenni. Volt gondja erre is, arra is. A vacsorát jóízűen elköltik s hánytorgatják, mit fognak dolgozni holnap, ha szép idő lesz, mert ettől függ minden. Ki jól elvégezte munkáját, az nyugodtan hajtja fejét pihenésre. Ki jókor megy aludni, az korán tud fölkelni s munkáját mindig jobb kedvvel végzi, mint ki éjszakázással rontja egészségét.

Térség, presztor,
Kémény, rór, dinnyák,
Mész, vájno,
Szalma, szlama,
Alom, nászteleca,
Mutatni, kázati,
Födni, krijem-iti,
Készíteni, naprávim-iti,

Tanítás, návuk,
Vége, konec,
Kezdet, zacsétek,
Közeli, bli'znyi-a,
Járni, hodim-iti,
Elfelejtteni, pozábim,-iti,
Szenvedni, türni, trpim-eti,
Mindig, vszigidár.

Vu várasaj lidjé vizzike hi'ze zidajo. Bogati lepse, szíromáki szíromaske hi'za májo. Nisteri szo pred hi'zov veliki presztor niháli, miszlivsi, ka bôgse za zdrávje, csi sze zrák vszigidár leh'zê pouávla. Vá-rasi malo steri zná, kak sze vért za vsze more

szkrbeti. Csi hi'zo zida, vápno on priprávi, cigeo on dá 'zgati, nyemi trbê vsze kázati, csi scsé, ka sze naj po nyagovej 'zeli delo oprávi. Ka ti dnesz tú delas? Po vrácsitela szam priso. Gda szi z-domi só? Escse sznôcsi ob devetih ali ob pol deszetih. — Ne pozábte návuk, ka szte od sztarisov csüli. Bogá mé v-szrei dokonca szvoji dnih i varvaj sze od vszákoga grêha. Bodi milosztiven prôti tvojemí bli'znyemi i pomágajga vnyagovej neszrecsi. Ne lübi szam szebé, ali bodi szam szebi prijátel. Necsisztôcso ne trpi na szvojem téli i nê na szvojoj dühsi. V-cséla je vódo szpádnola. Golób je tó vido, hitro z-klünom vékico vtrgno i vodô püszto. Vcséla sze z-vóde vöpomogla. Golób sze szpát szeo na drvô. Mimo ide lovec i vára golóba na drêvi. Hitro zgrábi pükso v-rôko i scsé sztrliti; vcséla od níkec prebrni i lovca v-rokô pikne. Lovca rôka sze cukne, püksa vdrügi kraj pôcsi i golób zdrav i veszéli zdrêva-zleti.

8. Prirêcsje.

Ka je prirêcsje?

Prirêcsje je táksi táo govorénya, steri dugoványa ino csinénya káksoszt, réd, mero, meszto, nácsin i drüge lasztivoszti ino okol-sztojnoszti naprêdá i zravna. Znamenüvanye sze na meszto, vrêmen, nácsin i racsunzgodi; poetom szijo: *m e s z t o*-, *v r ê m e n*-, *n á c s i n*-i *r a c s u n* znamenüvajôcsi.

M e s z t o znamenüjo eti: *itt* (tú), *ott* (tam), *ide* (eszi), *oda* (tá), *alul* (odszpodi), *felül* (odzgoraj), *innen* (od etec), *onnan* (odtisztec), *künn* (vöni), *benn* (notri), *elül* (naprê), *hátul*

(odzajaj), *mindenütt* (vszepovszéd), *sehhol* (nigdi), *közel* (blizi), *meszsze* (dalecs) i. t. v.

V r é m e n z n a m e n ű j o e t i : *most* (zdaj), *régen* (dávno), *későn* (keszno), *néha* (vcsászi), *gyakran* (vecskrát), *azonnal* (vcsaszi), *soha* (nig-dár), *ma* (dnesz), *már* ('ze) i. t. v.

N á c s i n z n a m e n ű j o e t i : *igy* (etak), *ugy* (tak), *sehogy* (nikak), *ekként* (po etaksem), *akként* (potáksem), *egyenes* (ráven), *szaporán* (na hitroma), *nagyjából* (z-velkoga), *valóban* (részan), *talán* (vendar) i. t. v.

Z v e ' z ű v á v a s v r é m e n a - r é c s i .

Ka je zvez'üvavas vrémena-récsi?

Vrémena-récsi zve'züvavas je táksa récs, stera sze, kakti prirécsje, za véksega znamenü-vanya récsi nüca; etaksi szo: *át* (prék), *be* (notri), *ki* (vö), *föl* (gor), *le* (dol), *szét* (rázno), *alá* (pod), *ellen* (próti), *vissza* (nezáj), *végre* (zädnyis) i. t. v.

Zve'züvavas vrémena-récsi sze napré k-vrém-ena-récsi privé'ze dp. *átmegy* (prék ide), *föl-néz* (gorgléda), *leir* (doli pise) i. t. v., vcsászi sze pa razdeli i potáksem sze za recsjöv nüca, dp. *menj át!* (idi prék!) *nézz föl!* (glédaj gor!) i. t. v.

Na vcsenyé.

Multkor nálatok voltam, de senki sem volt otthon. Akkor egy nagy szőlőtöt láttam, mely gazdája által szorgalmasan ápoltatott, de a hirtelen jött jég eső nagyon megnyesdeste. — Reggel felé kakasunk kezd kukorékolni. Mikor fogtok elutazni?

Bátyám levelet ír sógorának. Már a multkor is nagy volt a veszély. Sehogy sem tudtak a bajban lévőknek segítyt nyújtani.

Alkalom, prilika,
Példa, példa,
Gazdaság, vérsztvo,
Kovács, kovács,
Szegény, szíromák,
Ajándékozni, darűjem-ati
Elhanyagolni, zanemárim-
iti.

Megesik, pripetim-eti sze,
Védelmezni, bránim-iti
sze,
Tévelyegni, blòdim-iti sze,
Kinálni, ponűjam-ati,
Kovácsolok, kovém-ati,
Megegyenesitek, zrav-
nam-ati,
Űtni, vdárim-iti, bijem-iti.

Lübléni moj! vsze zvolno noszi ka sze ti pripeti: dobro i lagoje pride z-edne róke. Gda szi vne-vòli, szpomeni szi preminòcsi szrecsni dnévov; ki scsé szladko 'ziveti, té sze neszmi brániti britkòcse. Gda sze ti za kákso delo ponűdi dobra briilika, nig-dár drűge ne csákaj. Bodi môder i naprêviden; sto ne vidi z-ocsmi, more vpametivati z-mosnyòv; vszà-ki kvár na vcsi csloveka pámeti. Ràno navadi deco k-deli; drevo sze dá li zravnati dokecs je mládo. Bodi szvojim domácsim példa; kákxi je vért, táksi je szlű'zbenik. Csi pri vérsztvi nikaj nezanemárivás, szrecsna bode tvoja hi'za. Csi más doszta, daj doszta; csi pa más málo, podarűj szíromáki koliko mores.

9. Veznik.

Ka je veznik?

Veznik je táksi táo govorènya, po stèrom recsí ali govorènya vkűpprive'zűjemo, ka sze naj mislènya nakrácimo i lepse vòpovèmo, dp. *a kutya ugat* (pesz laja) — *a kutya harap* (pesz grzé) — etak bode: *a kutya ugat és harap.*

Káksi szo vezniki?

Vezniki szo szamosztojécsi i od drügi sztojécsi.

Szamosztojécsi ne vlecséjo za szebom drügoga veznika, dp. *tudom, hogy a templomban voltál* (znam ka szi vu cérkvi bio).

Od drügi sztojécsi drüge veznike za szebom vlecséjo, dp. *ki mint vet ugy arat* (kak stoj szêja, tak 'zenya).

Kelkoféle szo vezniki na nücanye gledôcs?

Vezniki na haszek gledôcs szo vecsféli, kakti:

1. Vküpprive'zŭvajôcsi (*kapcsolók*): és, s, is, még, mégis, ismét, hogy, sem (i, ino, tüdi, escse, ka) i. t. v.

2. Razlocsávajôcsi (*külömbözök*): vagy-vagy, akár-akár (ali) i. t. v.

3. Protivni (*ellenkötök*): de, hanem, ellenben, mégis (ali, nego, nacs) i. t. v.

4. Privolni (*megengedök*): bár, ámbár, noha, jóllehet (bár, csi glih, csi rávno, csi tüdi) i. t. v.

5. Pitajôcsi (*kérdök*): hát? vajjon? ugy-e? nemde? (jeli? ali-ali? jelibár? nerészan?) i. t. v.

6. Zrokovitni (*okkötök*): mert, mivel-hogy, mivel-tehát, azért-hogy (ár, záto, pa, teda) i. t. v.

7. Naszledŭvni (*következtetök*): tehát, azért, minélfogva (teda, tepa, záto) i. t. v.

8. Pogodbeni (*föltételezök*): ha, hogyha, hacsak (csi, csili, ka csi) i. t. v.

9. V ö z a k l e n l i v i (*kivételezők*): *csakis, csupán, egyedül* (szamo, jedino) i. t. v.

10. S z v e t l o e s i n é c s i (*értelmezők*): *az, vagyis, mint, így* (kak, tak) i. t. v.

11. D o s z o d b e n i (*kiemelők*): *sőt, inkább, mindinkább* (ráj, vszebolje, témráj) i. t. v.

12. M e s z t ö v e z n i k i (*helykötők*): *ott-hol, a hova-oda, addig-meddig* (tam-gde, kama-tá, odetec, dotisztec) i. t. v.

13. V r é m e n v e z n i k i (*időkötők*): *midőnmár, miután-azután, akkor-mikor* (gda, 'ze, potom, te) i. t. v.

14. D o k o n c s á v n i (*zárkötők*): *hát, tehát, végre* (zádnyis, tepa) i. t. v.

15. T a j é c s i (*tagadó*): *nem, sem* (nê, ni) i. t. v.

16. P r e p o v e d é c s i (*tiltók*): *ne, se* (nê, nêkabi) i. t. v.

Na vesenyé.

Ne dicsérd a napot míg az est be nem állt. Mire a röst fölkel, addig a szorgalmas munkájában kifáradott. Ha nincs macska a háznál, az egerek vigan vannak. — Hol a viznek lassu folyása van, ott mély szokott lenni. A hová a szerencsétlenség fészkelte be magát, oda a részvét jár látogatóba. Használd a kedvező pillanatot, mert ki tudja mit hoz a holnap. Csakugyan, nincs tehát menekvés, 'el kell pusztulni — Könnyű rosszat tenni, de annál nehezebb jót tenni. Légy bőkezű, hanem csak úgy, hogy neked is maradjon.

Mégmaradni, osztánem-
oti,
Válogatni, prebéram-ati,
Sétálni, szprehájam-ati,
Ének, peszem,
Legelő, páza, pásnik,
Koszoru, vë nec,

Pihenek, pocsivam-ati,
Üldözni, pregányam-ati,
Árnyék, szénca,
Cselédzég, dr'zina,
Mag, zrno, szemem,
Gyakran, vecskrát.

Tam je te'zko osztáti, gde szo szami lagoji lidjé. Tak sze szprehája kak káksi kral. Dobrotivnoszt kázati né zadoszta, nego vcsiniti trbê. Zamukjen je, záto nemre popévati. — Kama eta pót pela? Prék po brégi v-edno vész.

10. Medsztavek.

Ka je medsztavek?

Medsztavek je táksa mála récs vu govorényi, z-sterov sze nase csüdivanye, 'zelénye, 'zaloszt, radoszt, ali káksa drüga szrcá nagibanya oglászijo, znamenüjo, dp. jah! oh! nossza! ujjuh! nini! hej! lám! csitt! pszt! hohó! ejnye! (o! oh! joj meni! juhé! tiho! vis! no-no!)
i. t. v.

Na vesenyé.

Beh kár! hogy nem kölcsönözhetek! Ejnye! te szépen viselted magad! Ugyancsak megfázott! Hohó! vigyázz! Nos, hogy mint vagy? Jaj, de fáj a fejem! Hát, nincs közelben orvos? Gyorsan, menjen valaki a városba! Csitt, mintha valakit jönni hallanék!

Mladoszt, fiatalság,
Szántó, orács,
Bokor, germ,
Énekelni, popévam-ati,

Kelek, sztánem-oti,
Emelek, zdignem-oti,
Szomszéd, szôszed,
Idegen, ptühinec,

Csűj, kak ti na enom germi ftics lepò popèva!
Glé, ka sze tũ godi! Tiho, tò neszmi niscse znati!
No vis, sto bi tò miszlo, ka va sze itak vidla! Ho-
hó! eszi glédaj, vidis ka je eden ptũbinec priso.

IV.

Od zgrũntávanya rêcsih.

Ka je zgrũntávanye rêcsih?

Zgrũntávanye rêcsih je tò, po sterom sze
z-edne ino drũge rêcsi oszebujne recsi zgrũntavo.

Na kolkoféle formo sze zgrũntávavo rêcsih?

Rêcsih sze na dvòjeféle formo zgrũntávavo,
kakti po vkũpszkládany i po rêcsi-
szhájany i.

Csi edno ali vecs rêcsih zatoga volo vkũp-
prikapesimo, ka naj sze edna drũga szamosztálna
rêcs zgrũnta, eto sze vkũpszkládanye rêcsih
imenũje, dp. *könyvtár, dugazdag* (knigevárnica,
kni'ziscse — prebogat). Tò szo vkũpszklajene
rêcsih.

Csi pa k-nisteroj rêcsi dosztavka recsi ali
litero pridrũ'zimo, ka szo naj tũdi szamosztálna
rêcs zgrũnta, eto sze za szhájanye rêcsih
zové, dp. *tanuló* (vucsenik), *vadászat* (lovina)
i. t. v. Tò szo szhájane rêcsih.

Ka moremo znati od vkũpszkládane rêcsi?

Od vkũpszkládane rêcsi moremo tò znati,
ka on táo, steri podszekrázum znamenũje, sze
za **podszekno rêcs**, on táo pa, steri pod-
szeknoj recsi rázum bolje raztolmacsi, sze za
sztolmacslivo rêcs právi, dp. *vu eti rêcsih:*
marhahusleves (govenszka'zupa), *Nagy-Várad*, (tò
je imé ednoga városa), podszekna rêcs je: **leves**,

Várad, sztolmacsliva rêcs je pa: **marhahus,** Nagy.)

Ka moremo znati od rêcsi szhájanya?

Od rêcsi szhájanya moremo tó znati, ka ona rêcs, z-steré szhájana nôva rêcs, sze za **korenaszto-** ali **penyaszto rêcs,** ona rêcs pa, stera je z-korenaszte rêcsi narejena, sze za **szhájavljivo rêcs** imenüje. Tó, ka sze za volo naprávlanya nôve rêcsi k-korenasztoj rêcsi prikapcsi, je **szhája,** dp. *gonoszság,* eto je rêcs szhájanya; vu nyê je korén: **gonosz,** szhája je **ság.** (Tak kak vu etoj szlovenszkoj rêcsi *lagojina* korén, je **lagoj,** szhája je **ina**).

Ka za poszebnosztí jeszte með szhája i með dosztavka?

Med szhája i með dosztavka je táksa poszebnoszt, ka po szhájanyi nistera rêcs nôvi rázum dobi, po dosztavki pa nê; geto ete szamo rêcsi sztális bolje znamenüje, dp. *asztalos* (os je szhája, po sterom sze edna drüga rêcs naprávila; *asztalon* (on je dosztavek, po sterom sze rêcsi rázum ponácsisao).

Kakda sze szhájani razdelio?

Szhajani sze razdelio: szhájani szamosztavniki, szhájani pridávniki, szhájani vrémena-rêcsi i szhájani priêcsje.

1. Szhájani szamosztavniki.

acs, ecs; csa, cse; ca, ce; ka, ke;
acska, ecske rázum poménsanya majócse iméne zgrüntajo, kak: *ur-acs, kö-v-ecs, tó-csa, szem-cse, tár-ca, mér-ce, madár-ka, levél-ke, ház-acska, könyv-ecske.*

al, el — aly, ely, kak: *hivat-al, hit-el, guzs-aly, teng-ely*.

am, om, em, öm — ma, me, kak: *ár-am, or-om, ter-em, kör-öm — játsz-ma, ször-me*.

ás, és, djánye znamenüje, kak: *ir-ás, keres-és*.

at, et, dokoncsano djánye znamenüje, kak: *ir-at, keres-et*.

ász, ész, tákse iméne zgrünthe, steri znikim djánye znamenüjo, kak: *hal-ász, kert-ész*.

da, de, tákse iméne zgrünthe, steri csinénya meszto vöpovejo, kak: *nyom-da, zene-de*.

ság, ség, tákse iméne zgrünthe, steri vu korenasztoj récsi naprédánoga dugoványa vno'zinsztva vöpovejo, kak: *katona-ság, hegy-ség*.

ár-ér, nok, nők, tákse iméne zgrünthe, steri csészt noszécse mo'zé znamenüjejo, kak: *tan-ár, vez-ér, tanács-nok, el-nők*.

2. Szhájani pridávniki.

i, kak: *arad-i; ház-i; holnap-i*.

talan, telen — atlan, etlen, kak: *gyámol-talan, véd-telen; hall-atlan, vél-etlen*.

u, ú, kak: *szorgalm-u, tej-ü*.

nyi, kak: *öl-nyi, tenyér-nyi*.

s, as, os, es, ös (iméne i pridávke zgrünthe), kak: *fésüs, lov-a-s, het-es, üstök-ös; só-s, ház-as, pénz-es, füst-ös*.

ó, ő (iméne i pridávke zgrünthe), kak: *tanul-ó, fürd-ő, dolgoz-ó, örköd-ő*.

3. Szhájani vrémena-récsi.

ad, ed, kak: *szár-ad, tév-ed.*

al, el, ol, öl, kak: *szav-al, szel-el, dan-ol, tör-öl.*

az, ez, oz, öz, kak: *szav-az, fel-ez, kin-oz, börtön-öz.*

ász, ész, kak: *bogar-ász, eger-ész.*

dal, del, kak: *szab-dal, tép-del.*

gat, get, kak: *hall-gat, beszél-get.*

kál, kél, kak: *mász-kál, evic-kél.*

ít, kak: *tág-ít, erős-ít.*

ul, ül, kak: *tág-ul, erős-ül.*

4. Szhájani prirécsje.

a, e, kak: *éjszak-a, est-e.*

an, on, en, ön, kak: *pontos-an, vak-on, rendes-en, örök-ön.*

at, ot, et, t, kak: *hossz-at, nagy-ot, több-et, önkény-t.*

ott, ett, ött, ütt, kak: *am-ott, hely-ett, Győr-ött, minden-ütt.*

lag, leg, kak: *birói-lag, föl-eg.*

kor, kak: *más-kor, ebéd-kor.*

V.

Od právoga pizanya récsih.

Na kój moremo merkati pri právom pizanyi récsih?

Pri právom pizanyi récsih moremo merkati:

1. Récsih moremo tak pizati, kak sze té po právom vöpovéjo.

2. Od dugi glasznikov né szlobodno doli-
niháti dugôcso zroklivo záglozdo, ali z-krátkov
záglozdov premeniti, ár bi sze potáksem rázum
rêcsi zmôto, ali bi cilô drügi rázum rêcs dobila.

3. Nakonci réda rêcs moremo po právom
odlôcsiti.

4. Lasztivne i krsztne iméne moremo
vszigdár z-velikimi literami piszati.

D r ü g i t á o.

Od guesa.

Ka je gucs?

Gucs je vöповédani ali doliszpizani
miszeo.

*Na kolkoféle formo sze zná gucs vöповe-
dati?*

Gucs sze zná po dvöjempféli vönazvésztiti:
zgovorényom i zpizsmom.

Kolko glávni tálov má gucs?

Gucs dvá glávniva tála má, kakti: **vod-
beno-rêcs** (*alany*) ino **vojvoszko-rêcs** (*ál-
litmány*).

Vodbena-rêcs je on táo govorénya, od
stere kaj právimo; on táo pa govorénya, z-ste-
rim kaj právimo, je **vojvoszka-rêcs**.

Kelkoféle gucsov razlocsávamo?

Vecsféle gucsov razlocsávamo, kakti: **prô-
szti gucs**, steri szamo z-vodbene-i z-vojvoszke-
rêcsi sztoji; dp. *a tanuló tanul* (vucsenik sze
vesi); tû je vodbena-rêcs „*tanuló*“; ta voj-
voszka-rêcs je pa „*tanul*“.

Povno'zilen-gucs (a bővített mondat) je,

v-sterom zvön vodbene-i vojvoszko-rêcsi escse drügi táo gucsa na prêprijája, dp. *a vidám fu játszik* (veszéli pojep sze zmenya). *A bátor katoná harcol* (Batriven szoldák sze bori).

Pomenklivi-gucs (a hiányos mondat), v-sterom glávni táo gucsa je povr'zen, dp. *jó reggelt* (dobro űtro — vodbena rêcs „én“ — „jaz“ —, i vojvoszka-rêcs „kivánok“ — „zelém“ zmenkáva).

Poredūvani kázavec.

Prvi táo.

	Liszt
I. <i>Od glászi i litere.</i> (A hangokról és betükről)	5
II. <i>Od szillab i od rêcsi.</i> (A szótagokról és szókról)	7
<i>Od govorênya tálov razlocšavajôcsa znamenya.</i> (A mondatok helyes pontozása)	8
III. <i>Od govorênya tálov.</i> (A beszéd részeiről)	9
1. <i>Szamosztavnik.</i> (A főnév)	10
<i>Korenasztarêcs i dosztavek.</i> (A tőszó és rag)	12
<i>Jedinszki i vno'zinszki racsun.</i> (Az egyes és többesszám)	13
<i>Ládavni dosztavki.</i> (A birtokragok)	15
<i>Ovi dosztavki iména.</i> (A többi névrag)	19
2. <i>Imenik.</i> (A névelő)	24
3. <i>Zaposztavek.</i> (A névutó)	25
4. <i>Pridávnik.</i> (A melléknév)	28
5. <i>Racsunszkoimé.</i> (A számnév)	30
6. <i>Zaimé.</i> (A névmás)	32
1. <i>Oszobni zaiméni.</i> (A személyes névmások)	33

2. Ládavni zaiméni. (A birtokos névmások)	34
3. Nanásajôcsi zaiméni. (A viszszerô névmások)	36
4. Kázajôcsi zaiméni. (A mutató névmások)	37
5. Povrácsajôcsi zaiméni. (A visszahozó névmások)	39
6. Pitajôcsi zaiméni. (A kérdô névmások)	40
7. Negvisni zaiméni. (A határozatlan névmások)	41
7. Vrêmena-rêcs. (Az ige)	43
1. Vrêmena-rêcs naznamenûvanoszt gledôcs. (Az ige jelentményére nézve)	43
2. Vrêmena-rêcs na formo gledôcs. (Az ige alakjára nézve)	44
3. Vrêmena-rêcs na csinênya nácsina gledôcs. (Az ige a cselekvés módjára nézve)	45
4. Vrêmena-rêcs na csinênya vrêmen gledôcs. (Az ige a cselekvés idejére nézve)	47
5. Vrêmena-rêcs na vodbenecrêcsi oszqbe gledôcs. (Az ige az alany személyére nézve)	47
6. Vrêmena-rêcs na vodbenocrêcs gledôcs. (Az ige az alany számára nézve)	48

7. Na formo vugibanye vrêmena rêcsi gledôcs. (Az igeragozás alakjaira nézve) 48

Vugibanye vrêmena-rêcsi. (Az igeragozás) 49

I. Vugibanye porédne vrêmena-rêcsih.

(A rendes igék ragozása) 49

Vrêmena-rêcsih na-ik dokoncsék. (Az ikés igék) 54

Trpívne vrêmena-rêcsih. (A szenvedő igék) 57

II. Vugibanye neporédne vrêmena-rêcsih. (A rendhagyó igék ragozása.) 58

Vrêmana-rêcsi edne oszobe. (Az egy személyű igék.) 61

8. Prirêcsje. (Az igehatározó.) 63

Zve'zûvávas vrêmena-rêcsi. (Az igekötők.) 64

9. Vezni. (A kötszó.) 65

10. Medsztavek. (Az indulatszó.) 68

IV. Od zgrüntávanya rêcsih. (A szóalkotásról). 69

1. Szhájani szamosztavniki. (A főnévképzők.) 70

2. Szhájani pridávniki. (A melléknévképzők.) 71

3. Szhájani vrêmena-rêcsi. (Az igeképzők.) 72

4. Szhájane prirêcsje. (A határozó képzők) 72

V. Od právoga pizanya rêcsih. (A szók helyes írásáról.)	72
---	----

D r ű g i t á o.

Od guesa. (A mondat).	73
-------------------------------	----

Popravki.

Na 20. liszti 17 rédi meszto „a beható“, sti: „a leható.“

Na 27. liszti 15 rédi meszto: „na postenyé“, sti: „na nyagovo postenyé.“

Na 43. liszti 5 rédi meszto: „vremena-rêcs“, „vrêmena-rêcs.“

